

Załącznik D
do Raportu z wykonywania wyroków
Europejskiego Trybunału
Praw Człowieka przez Polskę za 2021 r.

Spis treści

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 29 marca 2021 r.	3
Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 23 czerwca 2021 r.	13
Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 28 września 2021 r.....	24
Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 21 grudnia 2021 r.	39

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 29 marca 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającich porozumiewanie się na odległość

W dniu 29 marca 2021 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu („Przewodniczący”, „Pełnomocnik”). Pełnomocnik poinformował, że z uwagi na dalsze obowiązywanie obostrzeń związanych z pandemią zebrania Zespołu odbywają się nadal w formie zdalnej.

Następnie Przewodniczący poinformował, że na ukończeniu znajduje się przygotowanie Raportu z wykonywania wyroków ETPC przez Polskę za 2020 r. Raport zostanie przekazany Radzie Ministrów do przyjęcia. Po przyjęciu Raport zostanie umieszczony na stronie internetowej MSZ, zostanie przesłany również do członków Zespołu drogą mailową. Z uwagi na ograniczenia budżetowe, nie jest niestety planowane wydanie przez MSZ w tym roku Raportu w formie książkowej.

Ponadto Pełnomocnik przytoczył ostateczne dane statystyczne według stanu na 31 grudnia 2020 r. W tej dacie w wykonywaniu znajdowało się łącznie 89 orzeczeń (17 decyzji i 72 wyroki). Jest to najniższa liczba spraw pozostających w wykonywaniu. Mając na uwadze sytuację jaka miała w 2020 r. i ograniczenia związane z nią, rezultat ten cieszy tym bardziej. Liczba orzeczeń pozostających w wykonywaniu pozostaje na zbliżonym poziomie do liczby spraw zawisłych w procesie wykonywania na koniec 2019 r. (98), co wskazuje na pewną stabilizację i bardziej umiarkowane spadki w następnych latach. Polska znalazła się na 11 miejscu wśród państw Rady Europy pod względem liczby orzeczeń w fazie wykonywania i odpowiadała za ok. 1,7 % wszystkich spraw zawisłych w procedurze wykonywania orzeczeń Trybunału (takich spraw na koniec 2020 r. było łącznie 5231). W 2020 r. Trybunał wydał łącznie wobec Polski 62 orzeczenia (19 wyroków i 43 decyzje), w tym: 25 orzeczeń korzystnych dla rządu (25 decyzji o niedopuszczalności) oraz 37 orzeczeń niekorzystnych dla rządu (19 wyroków w sprawie naruszenia lub słusznego zadośćuczynienia za wcześniej stwierdzone naruszenie, 8 decyzji w sprawie ugód i 10 decyzji w sprawie deklaracji jednostronnych), zasądających 327 167 EUR plus 518 900 PLN. Szczegółowe informacje nt. przedmiotu wyroków i decyzji oraz dane statystyczne będą podane w Raporcie.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika

- informacja o skargach zakomunikowanych stronie polskiej w I kwartale 2021 r.

Przewodniczący poinformował, że w I kwartale 2021 r. Trybunał zakomunikował łącznie 20 nowych spraw, dotyczących łącznie 103 skarg, w tym sprawy dotyczące: przewlekłości postępowania cywilnego i karnego, przewlekłego tymczasowego aresztu, dostępu do sądu, odmowy wjazdu na teren Polski cudzoziemcom czeczeńskiego pochodzenia w 2017 r., zawrócenie ich na Białoruś i brak realizacji *interim measure* przez Straż Graniczną na przejściu granicznym w Terespolu, braku odpowiedniego zbadania przez państwo skarg dotyczących aktów przemocy rzekomo motywowanych nienawiścią w stosunku do osób LGBTI, detencji administracyjnej cudzoziemców w strzeżonym ośrodku Straży Granicznej, wpisu do rejestru przestępców seksualnych, immisji w związku z budową drogi oraz interwencji Straży Granicznej na statku Greenpeace Rainbow Warrior.

- informacja o orzeczeniach ETPC wydanych w I kwartale 2021 r. oraz o stanie wykonywania spraw

Pełnomocnik poinformował, że w okresie od stycznia do 28 marca 2021 r. w sprawach polskich Trybunał wydał łącznie 8 orzeczeń, a notyfikował dodatkowo 5 decyzji, wydanych w grudniu 2020 r., w tym: łącznie 6 decyzji dotyczących 65 skarg z przewlekłości postępowania (sprawy post-pilotażowe) – 2 decyzje zatwierdzające deklaracje jednostronne rządu (*Karasek i 9 innych skarg, Hoffman i 13 innych skarg*) i 4 decyzje zatwierdzające ugody i skreślające skargi z listy spraw (*Sandomierska i 9 innych skarg, Zalewski i 9 innych skarg, Baran-Baranowski i 9 innych skarg, Wasilewska i 10 innych skarg*).

W tym okresie Komitet Ministrów uznał 5 orzeczeń w polskich sprawach za wykonane. W związku z tym liczba orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów RE to 91 orzeczeń (75 wyroków i 16 decyzji w sprawie ugód). W tym okresie do Komitetu Ministrów wpłynęły też łącznie 3 komunikacje na podstawie reguły 9 Regulaminu Komitetu. Komunikacje dotyczyły wykonywania spraw *Tysięd p. Polsce, R.R. p. Polsce* oraz *P. i S. p. Polsce*. Zostały złożone przed badaniem tych spraw na marcowym posiedzeniu Komitetu Ministrów RE. Autorami komunikacji były Helsińska Fundacja Praw Człowieka oraz Centrum Praw Reprodukcyjnych i Federacja na Rzecz Kobiet i Rodziny. Rząd udzielił odpowiedzi na te komunikacje. Dokumenty te są dostępne w języku angielskim na stronie Komitetu oraz w bazie HUDOC-EXEC.

III. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC w dniach 9-11 marca 2021 r.

W tym punkcie Przewodniczący poinformował, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 9-11 marca 2021 r., znalazły się 3 polskie sprawy, które zostały poddane debacie na forum Komitetu – były to sprawy *Tysięd p. Polsce, R.R. p. Polsce* oraz *P. i S. p. Polsce*. Sprawy te były debatowane łącznie, a w debacie ze strony Polski wziął udział Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia. Rząd przekazał Komitetowi aktualne informacje dotyczące realizacji środków generalnych w tych sprawach w dniach 2 października 2020 r. oraz 31 grudnia 2020 r.

Pełnomocnik przypomniał, że decyzje przyjęte w tych sprawach w marcu 2020 r. przewidywały upoważnienie dla Sekretariatu KM do przygotowania projektów rezolucji tymczasowych (*interim resolution*), jeśli nie będzie postępów w realizacji środków generalnych. Po ocenie informacji przekazanych przez rząd, na posiedzenie w marcu 2021 r. Sekretariat KM przygotował projekt decyzji wraz z rezolucją tymczasową w tych sprawach. Rezolucja tymczasowa jest silniejszym środkiem stosowanym wobec państwa członkowskiego opóźniającego się w wykonaniu wyroku Trybunału.

W wyniku debaty przeprowadzonej na forum KM, przyjęto decyzję wraz z rezolucją tymczasową, w której to decyzji delegaci do KM odnoszą się w szczególności do kwestii przyjęcia przez władze jasnych i skutecznych procedur dotyczących kroków, jakie kobiety muszą podjąć, aby uzyskać dostęp do legalnej aborcji, w tym również w przypadku odmowy aborcji ze względu na klauzulę sumienia. Podniesiono również kwestie reformy instytucji sprzeciwu oraz wprowadzenia przepisu zobowiązującego szpitale do skierowania pacjentki do innego szpitala jeśli świadczenie nie może zostać zrealizowane z uwagi na klauzulę sumienia. Ponadto KM wezwał władze do przedstawienia oceny wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r. na dostępność badań prenatalnych, w szczególności z uwagi na fakt, że badania prenatalne nie są ściśle związane z dostępem do legalnej aborcji, ale także pomagają w podejmowaniu świadomych decyzji w czasie ciąży związanych z leczeniem prenatalnym lub przygotowaniem do porodu. KM zdecydował, że kolejne badanie tych spraw na posiedzeniu KM będzie miało miejsce w grudniu 2021 r. Decyzja przyjęta w tej sprawie jest dostępna publicznie na stronie KM oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC.

Następnie Pełnomocnik zauważył, że oprócz polskich spraw, poddana dyskusji została także kwestia wykonywania przez Norwegię grupy spraw *Strand Lobben i inni* (skarga nr 37283/13). W dyskusji na forum KM w tej grupie spraw Polska wzięła aktywny udział. Sprawy dotyczą naruszenia art. 8 Konwencji w związku z naruszeniami prawa rodziców biologicznych do życia rodzinnego na skutek decyzji podjętych w latach 2011-2015 przez instytucje norweskiego systemu opieki nad dziećmi w zakresie: odebrania rodzicom biologicznym władzy rodzicielskiej, adopcji, pieczy zastępczej oraz praw do kontaktów z ich dziećmi. W wyrokach wydanych w tych sprawach Trybunał stwierdził różne błędy i niedociągnięcia występujące w procesie decyzyjnym norweskich organów ds. opieki nad dziećmi oraz sądów krajowych, takie jak: nienależyte nieuwzględnienie opinii i interesów skarżących; brak właściwej oceny wrażliwości dzieci i ich reakcji na kontakty; formułowanie wniosków dotyczących umiejętności opiekuńczych rodziców oparte na ograniczonym kontakcie. Ponadto Trybunał zauważył, że władze nie wyważyły interesów dzieci i biologicznych rodziców, założyły na wczesnym etapie, że umieszczenie w pieczy zastępczej będzie miało charakter trwały i ustanawiały zbyt restrykcyjne prawa do kontaktów, aby ułatwić łączenie rodzin. W wyniku badania tej grupy spraw KMRE przyjął decyzję, w której m.in. w zakresie środków generalnych uznano, że większość uchybień wskazanych przez Trybunał implikuje potrzebę zmian w praktyce norweskich służb opiekujących się dziećmi oraz sądów krajowych w celu zapewnienia stosowania ustawodawstwa zgodnie z Konwencją i odnotowano w związku z tym ostatnie zmiany w orzecznictwie krajowym, określające wytyczne dla spraw dotyczących dobra dzieci, podkreślające cel, jakim jest łączenie rodzin i uznające potrzebę zmiany norweskiej praktyki ograniczającej prawo do kontaktów. Podkreślono, że w celu uniknięcia błędów i niedociągnięć,

których nie można naprawić na późniejszym etapie, ważne jest, aby służby norweskie od samego początku uwzględniały wszystkie wymogi art. 8 Konwencji, w tym pozytywny obowiązek podjęcia środków ułatwiających łączenie rodzin, nierezygnowanie z procesu łączenia rodzin na zbyt wczesnym etapie oraz wdrażanie rozwiązań dotyczących kontaktów, które skutecznie wspierają ten cel.

Dodatkowo Przewodniczący podał, że na posiedzeniu były omawiane m.in. sprawy rosyjskie (*Navalny p. Rosji*, *Pichugin p. Rosji*, *Gruzja p. Rosji*), cypryjskie oraz tureckie.

Konkludując, Pełnomocnik zauważył, że na kolejnym posiedzeniu KMRE w formacie praw człowieka odbędzie się w czerwcu 2021 r. Na agendzie tego posiedzenia przewidziana jest sprawa polska - *Grabowski p. Polsce*.

IV. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału:

- Informacja nt. postępu w realizacji wyroków *Milka p. Polsce* (skarga nr 14322/12) oraz *Dejneq p. Polsce* (skarga nr 9635/13) - referują: Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej

Tytułem wstępu Pełnomocnik przypomniał, że obie sprawy dotyczyły skarg w związku z poddawaniem skarżących kontrolom osobistym w trakcie ich osadzenia w jednostkach penitencjarnych. W sprawie *Milka p. Polsce* Trybunał stwierdził, że wymóg poddania się rewizji ciała zasadniczo stanowił ingerencję w jego prawo do poszanowania życia prywatnego. Ingerencja ta, choć miała podstawę w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego, nie była jednak ani proporcjonalna ani konieczna w społeczeństwie demokratycznym. W sprawie *Dejneq p. Polsce* Trybunał stwierdził, że władze nie przedstawiły wystarczającego uzasadnienia do przeprowadzenia kontroli osobistych skarżącego. W ramach wykonywania powyższych wyroków nadal jedna kwestia budzi poważne zastrzeżenia DWW, tj. brak każdorazowego przedstawiania uzasadnienia przeprowadzenia kontroli osobistej zatrzymanemu/osadzonemu (niewystarczające jest przytaczanie podstaw z art. 116 k.k.w. - względy porządku lub bezpieczeństwa - i braku wydawania takiego uzasadnienia kontroli na piśmie lub odnotowywania w rejestrze uzasadnienia wydanego ustnie). W tych sprawach odbyły się dwa posiedzenia grup roboczych w listopadzie 2019 r. i w lipcu 2020 r. Wyrok w sprawie *Milka p. Polsce* znajduje się w wykonywaniu już ponad 5 lat.

Przedstawiciel MS wskazał, że toczą się prace nad nowelizacją Kodeksu karnego wykonawczego, w ramach którego przewidziane jest wprowadzenie rozwiązań wprowadzających kompleksowe uregulowania dotyczące kontroli osób pozbawionych wolności i tymczasowo aresztowanych, poprzez dodanie w k.k.w. nowego rozdziału. Jedną z regulowanych kontroli będzie kontrola osobista skazanych i tymczasowo aresztowanych. Na poziomie ustawowym przewiduje się określenie podstaw do przeprowadzenia kontroli, osoby uprawnione do przeprowadzenia kontroli, czas w jakim kontrola może być przeprowadzona, normy gwarancyjne w zakresie sposobu przeprowadzenia kontroli, sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej, obowiązki informacyjne osoby kontrolowanej, sposób dokumentowania przeprowadzenia kontroli, treść protokołu kontroli, sposób postępowania z przedmiotami lub substancjami znalezionymi podczas kontroli, kontrola sądowa przeprowadzenia kontroli. W odniesieniu do wykonywania wyroków w

sprawach *Milka i Dejneki* najważniejsze kwestie wynikające z projektowanej nowelizacji to obowiązki informacyjne: przed przystąpieniem do kontroli, osoba kontrolująca będzie miała obowiązek poinformować osobę kontrolowaną o rozpoczęciu kontroli, o jej rodzaju, podania podstawy faktycznej i prawnej, pouczenie o prawie żądania sporządzenia protokołu z przebiegu kontroli, informacja o prawie do i terminie złożenia skargi na przeprowadzoną kontrolę. Odnośnie do dokumentowania kontroli należy wskazać, że: planuje się wprowadzenie wzoru protokołu, sporządzanego w następujących przypadkach: ujawnienia niedozwolonego przedmiotu lub substancji psychoaktywnej, na żądanie osoby kontrolowanej, w przypadku uznania za konieczne przez osobę kontrolującą. W przypadku kontroli osobistej projektuje się wprowadzenie sądowej kontroli czynności funkcjonariusza służby więziennej: skarga do sądu penitencjarnego w celu zbadania prawidłowości i zasadności przeprowadzenia kontroli. Prace legislacyjne – projekt znajduje się przed skierowaniem wniosku do Zespołu ds. programowania prac rządu, o zamieszczanie w wykazie prac legislacyjnych RM. Kiedy będzie wpisany to zostaną przeprowadzone konsultacje międzyresortowe, a następnie będzie dalej procedowany.

Przedstawiciel CZSW przypomniał, że w 2016 r. miała miejsce nowelizacja przepisów dotyczących kontroli osób pozbawionych wolności. Od tej pory w ujęciu statystycznym o około 30% spadła liczba skarg w zakresie tej kwestii, tj. 30. tyś skarg w skali roku. Pozwala to na uznanie, że dotychczasowe rozwiązania legislacyjne przyniosły skutki. Ponadto w ramach procesu szkoleniowego związanego z wykonywaniem wyroków zwraca się funkcjonariuszom służby więziennej uwagę na wytyczne wynikające z orzeczeń Trybunału i ograniczenie liczby skarg w tym zakresie.

- informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *Kacper Nowakowski p. Polsce* (skarga nr 32407/13) - referuje: Ministerstwo Sprawiedliwości

Pełnomocnik wskazał, że w powyższym wyroku Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji w związku z brakiem należytego zbadania przez sądy krajowe w 2012 r. wszystkich dostępnych środków, które można było zastosować w celu ułatwienia rozszerzenia kontaktów między głuchoniemym ojcem (skarżącym) a jego synem, który również miał wadę słuchu. W sprawie został złożony raport z wykonania oraz ostatnio w lipcu 2020 r. jego aktualizacja. W związku z kolejnymi uwagami DWW w najbliższym czasie będzie przygotowana kolejna aktualizacja raportu.

Przedstawiciel MS zreferował stan wykonywania ww. wyroku. W szczególności poinformował, że w zakresie środków indywidualnych skarżący jest uprawniony do wniesienia ponownego wniosku o uregulowanie i rozszerzenie kontaktów z dzieckiem, na podstawie przepisu art. 579 k.p.c. Już po wydaniu orzeczenia w sprawie przez Trybunał, postanowieniem z kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku uwzględnił wniosek skarżącego i znacznie rozszerzył kontakty z synem. Ponadto sąd skierował matkę dziecka i skarżącego na terapię typu warsztaty dla rodziców w celu wyciszenia konfliktu między rodzicami. Odnośnie do środków generalnych w celu wykonania wyroku podjęto szereg działań o charakterze upowszechniającym, wyrok został przetłumaczony na język polski. Ponadto promowana jest instytucja mediacji w sprawach rodzinnych, działa Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów. Organizowane są cykliczne spotkania sędziów koordynatorów ds. mediacji w sądach

z przedstawicielami MS. Pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości biorą również udział w konsultacjach z zakresu prawa rodzinnego „Standardy kwalifikacji mediatorów rodzinnych”. Trwają również prace nad przygotowaniem podręcznika dotyczącego sporządzania ugód mediacyjnych w sprawach rodzinnych. Podejmowane są działania mające na celu upowszechnienie alternatywnych metod rozwiązywania sporów poprzez podniesienie kompetencji mediatorów, utworzenie krajowego rejestru mediatorów, działania informacyjne, których celem jest m.in. zwiększenie świadomości w zakresie mediacji. W kwietniu 2020 r. MS skierowało do prezesów sądów i dyrektorów sądów rekomendację korzystania z pozasądowych metod rozwiązywania sporów poprzez zachęcenie sędziów do zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji w sytuacji gdy charakter sporu na to pozwala.

Z kolei w zakresie rozwiązań na przyszłość problemów, jakie miały miejsce w sprawie *Nowakowski*, MS zauważył, że jest możliwość skorzystania z pomocy np. organizacji pozarządowych lub fundacji, które w celach statutowych mają wpisane zadania świadczenia pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, czy z pomocy Polskiego Związku Głuchych. Zgodnie z art. 113² § 2 ust. 3 k.r.o. sąd opiekuńczy może zezwolić na spotkanie się z dzieckiem w obecności drugiego rodzica albo opiekuna, kuratora sądowego lub innej osoby wskazanej przez sąd, którą może być np. przedstawiciel organizacji społecznej, władający językiem migowym. W takich sytuacjach konieczne jest dołączenie do wniosku skierowanego do sądu rodzinnego odpowiedniego oświadczenia.

Odnosnie do prac legislacyjnych mających na celu nowelizację k.r.o. i k.p.c., które to zmiany mogłyby być uznane za działania w ramach wykonania środków generalnych, wskazano, że w 2019 r. przygotowano projekt nowelizacji k.r.o., w której przewidywano rozwiązania polegające na wprowadzeniu obowiązkowego postępowania informacyjnego (rodzinne spotkanie informacyjne) przed wszczęciem postępowania o rozwód. Obowiązek udziału w tym spotkaniu miał dotyczyć obu stron mających wspólnie małoletnie dzieci. Projekt nowelizacji trafił pod obrady Sejmu RP. Jednak w 2019 r. w związku z wyborami parlamentarnymi uległ dyskontynuacji. W 2020 r. MS ponownie rozpoczęło prace nad tym projektem. Dodatkowo w MS prowadzone są wstępne konsultacje poprzedzające wszczęcie prac legislacyjnych nad projektem zmiany k.p.c., które to zmiany miałyby się przyczynić do usprawnienia przyspieszenia procesu kierowania spraw do mediacji, zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji oraz skrócenia czasu postępowań sądowych, m.in. planowana jest modyfikacja treści przepisu w związku z wprowadzeniem do procedury cywilnej rodzinnego postępowania informacyjnego oraz określenia katalogu spraw, w których sąd będzie obligatoryjnie kierować sprawę na spotkanie informacyjne. Te zmiany zakładają doprecyzowanie proponowanego rozwiązania w celu zdyscyplinowania stron i zwiększenia istotności spotkania informacyjnego (zakłada się obligatoryjne obciążenie strony, która nie stawia się bez uzasadnienia na spotkanie informacyjne, kosztami stawiennictwa drugiej strony). Dodatkowo planowane jest wprowadzenie zmiany, zgodnie z którą sąd kierując sprawę do mediacji będzie kierować się specjalizacją mediatora.

Końcowo przedstawiciel MS zauważył, że resort jest bardzo aktywny w wykonywaniu niniejszego wyroku. Uwagi DWW w tematyce poszukiwania alternatywnych rozwiązań dla obecności jednego z rodziców w przypadku niepełnosprawności drugiego rodzica podczas kontaktów z dzieckiem zostały zgłoszone po 3 latach od złożenia pierwszego raportu w

sprawie. Dlatego też nie rozważano prowadzenia prac legislacyjnych w tym zakresie. MS zauważył ponadto, że w wyroku Trybunał nie uznał, że doszło do naruszenia art. 14 Konwencji. Niniejszy wyrok jest jednostkowy, nie ma systemowego problemu i wydaje się, że te działania, które zostały dotychczas podjęte można uznać za wystarczające w zakresie wykonania wyroku.

- informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* (skarga nr 57722/12) – referuje Ministerstwo Sprawiedliwości

Odnosnie do wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* Przewodniczący przypomniał, że wykonanie tego wyroku było omawiane na posiedzeniu Zespołu w grudniu 2020 r., z uwagi na fakt, że sprawa znajduje się na agendzie posiedzenia KM RE w czerwcu 2021 r., wydaje się zasadne przedstawienie aktualnej informacji w tym zakresie. Wyrok znajduje się w procedurze wykonywania już ponad 5 lat.

Przedstawiciele MS poinformowali, że od wydania wyroku w 2015 r. MS podejmuje szereg działań upowszechniających w tym zakresie i zwraca sądom powszechnym uwagę na konieczność działania w tych sprawach zgodnie ze standardami Konwencji. Przeprowadzane były kwerendy orzecznictwa w tych sprawach, z których wynika, że generalnie praktyka sądów jest zgodna z art. 5 Konwencji (wydają postanowienia o przedłużeniu pobytu, nadają zażaleniom bieg). Podkreślono też, że działań legislacyjnych w zakresie zmiany ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich było wiele. W poprzedniej kadencji parlamentu w MS trwały prace nad kompleksowym uregulowaniem kwestii nieletnich (projekt ustawy o nieletnich, nr UD480). W związku z wyborami parlamentarnymi w 2019 r. i ukonstytuowaniem się nowej Rady Ministrów oraz zasadą dyskontynuacji w listopadzie 2019 r. Minister Sprawiedliwości wystąpił do Zespołu Programowania Prac Rządu z wnioskiem o kontynuację prac nad projektem i umieszczenie tego projektu w Wykazie prac legislacyjnych RM. Decyzja w sprawie wprowadzenia projektu do Wykazu została odroczone.

W styczniu 2021 r. ponownie skierowano wniosek o umieszczenie projektu w Wykazie, jednak nie został on rozpoznany (został wycofany). Właściwa komórka organizacyjna MS rozpoczęła intensywne prace nad aktualizacją projektu, którego obecnie robocza nazwa to ustawa o wspieraniu nieletnich i systemie resocjalizacji. Projekt ten ma również regulować kwestie objęte wyrokiem w sprawie *Grabowski*. W dniu 26 marca 2021 r. projekt ten został na polecenie członka Kierownictwa MS przekazany do dalszego procedowania do innej komórki organizacyjnej MS. Prace legislacyjne trwają, nie jest możliwe określenie w tej chwili harmonogramu procedowania.

W kontekście powyższego wyroku przedstawiciel Kancelarii Senatu zwrócił uwagę na projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, który został przygotowany przez Senat RP i w sierpniu 2020 r. przekazany do Sejmu RP (nr druku sejmowego 579). W dniu 3 września 2020 r. projekt został przekazany do I czytania do sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Przewodniczący poprosił MS o przedstawienie na piśmie szczegółowych informacji dotyczących etapu wykonania środków generalnych w związku z koniecznością przesłania zaktualizowanych informacji do KMRE przed czerwcowym posiedzeniem. Przewodniczący zauważył też, że w ramach wykonywania niniejszej zasadne wydaje się zorganizowanie

posiedzenia grupy roboczej Zespołu w celu wspólnego przedyskutowania najważniejszych kwestii.

V. Pozostałe informacje i ogłoszenia.

W tym punkcie Przewodniczący poinformował procedurze wyboru polskiego sędziego ETPC. W czwartek 9 kwietnia 2021 r. ma obradować Komisja Zgromadzenia Parlamentarnego RE ds. wyboru sędziów Trybunału. Na dzień 8 kwietnia 2021 r. planowane jest z kolei spotkanie polskich kandydatów z polską delegacją parlamentarna do ZPRE.

Ponadto Przewodniczący poinformował w dniu 26 marca 2021 r. miało miejsce spotkanie Pełnomocnika MSZ z członkami KRS, na którym wymieniano informacje m.in. w sprawie wykonywania wyroków ETPC.

Jan Sobczak
Pełnomocnik
Ministra Spraw Zagranicznych

Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

w dniu 29 marca 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość

Przewodniczący posiedzenia Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPT	Anita Janusz Agata Rogalska-Piechota
Ministerstwo Sprawiedliwości	Przemysław Domagała , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Urszula Szafrńska , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Beata Wilkołek , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Paweł Szponar , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Soból-Ganiec Ewa , Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich Monika Kruczek , Departament Legislacyjny Prawa Karnego
	Katarzyna Mizerska , Departament Analiz i Polityki Migracyjnej

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ewa Florkiewicz , Departament Prawny
Prokuratura Krajowa	Magdalena Beroud-Korowajczyk , Biuro Współpracy Międzynarodowej,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Narodowego Remigiusz Jendrych , Departament Oceny Skutków Regulacji, Katarzyna Grzelak-Bach , Departament Oceny Skutków Regulacji, Agnieszka Frączkiewicz , Departament Służby Cywilnej
Komenda Główna Policji	Krzysztof Łaskiewicz , Gabinet Komendanta Głównego Policji
Krajowa Rada Sądownictwa	Arkadiusz Mularczyk , wiceprzewodniczący Rady Jędrzej Kondek , członek Rady
Prokuratoria Generalna RP	Marcin Kałduński , Departament Prawa Międzynarodowego i Europejskiego
Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii	Joanna Sauter-Kunach , Departament Prawny
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Komenda Główna Straży Granicznej	Joanna Kostecka , Zespół Stanowisk Samodzielnych Iwona Przybyłowicz , Zarząd ds. Cudzoziemców
Urząd do spraw Cudzoziemców	Robert Wróbel , Biuro Szefa Urzędu
Kancelaria Senatu RP	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Kancelaria Sejmu RP	Anna Trębaczek , Sekretarz Delegacji RP do ZPRE
Ministerstwo Zdrowia	Dorota Cisak , Biuro Współpracy Międzynarodowej Przemysław Klaman , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Robert Safiański , Departament Prawny
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Krzysztof Kłopotowski , Departament Prawny Sylwia Porożyńska , Departament Prawny
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Aneta Zradzińska , Departament Prawny
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Kacper Suwiński , Biuro Dyrektora Generalnego Służby Więziennej

Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania	Alice Neffe , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Kalisz , Biuro Orzecznictwa
Biuro Rzecznika Praw Pacjenta	Mariusz Mamczarek , Departament Prawny
Rządowe Centrum Legislacji	Natalia Cabaj , Departament Prawa Konstytucyjnego i Administracyjnego
Ministerstwo Edukacji i Nauki	Roman Sławeta , Departament Nauki

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 23 czerwca 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającich porozumiewanie się na odległość

W dniu 23 czerwca 2021 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu („Przewodniczący”, „Pełnomocnik”). Pełnomocnik poinformował, że z uwagi na dalsze obowiązywanie obostrzeń związanych z pandemią zebrania Zespołu odbywają się nadal w formie zdalnej.

Pełnomocnik poinformował członków Zespołu, że w dniu 15 czerwca 2021 r. Rada Ministrów w trybie obiegowym przyjęła Raport z wykonywania wyroków ETPC przez Polskę za 2020 r. Raport zostanie w najbliższym czasie umieszczony na stronie internetowej MSZ, link do tego dokumentu zostanie przesłany do członków Zespołu drogą mailową. Z uwagi na ograniczenia budżetowe, na tę chwilę nie jest planowane wydanie przez MSZ Raportu w formie książkowej. Raport zostanie również przekazany do sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika

1. Informacja o skargach zakomunikowanych stronie polskiej w II kwartale 2021 r.

Przewodniczący poinformował, że w 2021 r. od początku roku odnotowano 181 komunikacji, z czego w okresie od 1 kwietnia do 22 czerwca br. - 66 komunikacji.

Zakomunikowane sprawy dotyczą m.in.:

- *Pasella p. Polsce*, nr 78099/14 – zajęcie komputera i twardego dysku - zarzut naruszenia art. 1 Prot. 1 (prawo do poszanowania mienia) oraz art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego),
- *Nowoczesna p. Polsce*, nr 38813/17 - dotyczy Funduszu Wyborczego Nowoczesnej Ryszarda Petru - zarzut naruszenia art. 11 Konwencji (wolność zrzeszania się),
- *Tobijański p. Polsce*, nr 72520/17 - brak usprawiedliwienia nieobecności na rozprawie apelacyjnej - zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 oraz art. 6 ust. 3 lit. c Konwencji (prawo do obrony, prawo do udziału w rozprawie),

- *Kornacki p. Polsce*, nr 4775/18 - uniemożliwienie kontrmanifestacji miesięcznicy smoleńskiej - zarzut naruszenia art. 11 (wolność zgromadzeń), art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) i art. 18 (działania wbrew duchowi Konwencji),
- *W.W. p. Polsce*, nr 31842/20 - osoba transseksualna w ZK (w ubiegłym roku Trybunał wydał w tej sprawie środek tymczasowy na podstawie art. 39 regulaminu Trybunału) - zarzuty naruszenia art. 2, 3, 8 i 14 Konwencji,
- *S. i inni p. Polsce*, nr 38342/19 - dotyczy odpowiedzialności państwa za niereagowanie na przemoc domową - zarzut naruszenia art. 2 i art. 3 Konwencji,
- sprawy dot. wymiaru sprawiedliwości, dotyczące zarzutu naruszenia art. 6 ust 1 (prawo do sądu), a niekiedy także art. 18 (działanie wbrew duchowi Konwencji):
 - *Brodowiak p. Polsce*, nr 28122/20 - przeniesienie sędziego do innego wydziału - rzekomo w odpowiedzi na jego działalność orzeczniczą,
 - *Dżus p. Polsce*, nr 48599/20 - rozpoznawanie sprawy skarżącego przez sędziego powołanego przy udziale nowej KRS,
 - *Juszczyszyn p. Polsce*, nr 35599/20 - postępowanie dyscyplinarne i zawieszenie sędziego,
 - *Biliński p. Polsce*, nr 13278/20 - rozpoznawanie sprawy skarżącego przez sędziego powołanego przy udziale nowej KRS,
 - *Pionka p. Polsce*, nr 26004/20 - uchylenie immunitetu prokuratora przez Izbę Dyscyplinarną SN,
 - *Kędziński p. Polsce*, nr 18065/18 oraz *Hejosz p. Polsce*, nr 57460/19 - dotyczy oświadczeń majątkowych sędziów – zarzut naruszenia art. 6 ust. 1, art. 8 i art. 13 Konwencji.

Ponadto zakomunikowano szereg spraw dotyczących kwestii już wcześniej zbadanych przez Trybunał:

- komunikacje modułowe dotyczące przewlekłości postępowania (*Betż i 9 innych skarg*, *Krotofil i 9 innych skarg*, *Sachadel i 8 innych skarg*, *Łaba i 9 innych skarg*, *Dąbrowski i 9 innych skarg* - w sumie 49 komunikacji),
- przewlekłe tymczasowe aresztowanie (*Kucewicz p. Polsce*, nr 12113/19; *Waszecki p. Polsce*, nr 44745/19; *Ordak p. Polsce*, nr 3020/20, *Marciniak p. Polsce*, nr 52089/18 - 4 komunikacje),
- odmowa wydania przepustki na pogrzeb (*Chmielewski p. Polsce*, nr 46466/19 - 1 komunikacja).

2. Informacja o orzeczeniach ETPC wydanych w II kwartale 2021 r. oraz stanie wykonywania spraw

Przewodniczący wskazał, że w okresie od kwietnia do 22 czerwca 2021 r. w sprawach polskich Trybunał wydał lub notyfikował Polsce łącznie 28 orzeczeń (w tym 21 decyzji (w tym 5 o niedopuszczalności) i 7 wyroków stwierdzających naruszenie).

Od początku bieżącego roku w sprawach polskich zostało wydanych już 36 orzeczeń (28 decyzji skreślających z uwagi na zawarcie ugody lub przedłożenie deklaracji jednostronnej bądź z uwagi na niedopuszczalność i 8 wyroków stwierdzających naruszenie).

W tym okresie Komitet Ministrów RE uznał 2 orzeczenia w polskich sprawach za wykonane (*Rasiński p. Polsce* oraz *Apanasewicz p. Polsce*).

W związku z wydaniem ww. nowych orzeczeń obecnie liczba orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów RE zwiększyła się i wynosi: 106 (84 wyroki i 22 decyzje zatwierdzające ugody). Przewodniczący podkreślił, że proces zamykania nadzoru Komitetu Ministrów RE nad orzeczeniami Trybunału w sprawach polskich jest obecnie stabilniejszy, więc spadki w liczbach orzeczeń będących w nadzorze są bardziej umiarkowane. Obecnie w związku z wydanymi nowymi orzeczeniami Trybunału przekroczyliśmy granicę 100 spraw. Co więcej, sprawy mniej skomplikowane do wykonania, powtarzalne, stanowią obecnie mniejszość. W wykonywaniu pozostają sprawy bardziej złożone, wymagające podjęcia bardziej kompleksowych działań, a tym samym pozostające dłużej w procesie wykonywania.

W tym okresie do Komitetu Ministrów RE wpłynęła też jedna komunikacja na podstawie reguły 9 Regulaminu Komitetu. Komunikacja dotyczyła wykonywania sprawy *Jeziór p. Polsce* i została złożona przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. W komunikacji tej Fundacja rekomendowała zmianę klasyfikacji sprawy *Jeziór p. Polsce* i odłączenie jej jako powtarzalnej od sprawy *Brzeziński* oraz przyznanie jej statusu sprawy wiodącej („leading case”). Ponadto, odnosząc się do wykonania wyroku w zakresie środków generalnych, Fundacja zauważyła, że w świetle charakteru sprawy *Jeziór p. Polsce* podjęte przez rząd środki są niewystarczające. W ocenie HFPC sprawa ta wymaga odpowiedniego upowszechnienia w ramach specjalistycznych szkoleń dla sędziów w celu zagwarantowania właściwego stosowania standardów Trybunału w przyszłości w sprawach o podobnym charakterze. Rząd udzielił odpowiedzi na tę komunikację, wskazując m.in. na działania upowszechniające i uświadamiające (w tym szkolenia) podjęte w ramach środków generalnych, mających na celu wykonanie tego wyroku. Dokumenty te są dostępne w języku angielskim na stronie Komitetu oraz w bazie HUDOC-EXEC.

III. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC w dniach 7-9 czerwca 2021 r.

Pełnomocnik poinformował, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 7-9 czerwca 2021 r., znalazła się jedna polska sprawa: *Grabowski p. Polsce*. Sprawa ta była omawiana na posiedzeniu Zespołu w marcu br. Na ostatnim posiedzeniu Komitetu Ministrów RE nie była poddawana debacie na forum - decyzja została przyjęta bez debaty. Rząd przekazał Komitetowi Ministrów RE aktualne informacje dotyczące realizacji środków generalnych w tych sprawach w dniu 15 kwietnia 2021 r.

Decyzja w tej sprawie jest krótka i składa się z trzech punktów – pierwszy jest krótkim opisem problemu zidentyfikowanego w wyroku *Grabowski p. Polsce*, w drugim punkcie odnotowana została z zadowoleniem zmiana praktyki sądów w zakresie wydawania postanowień dotyczących przedłużenia pobytu małoletniego w schronisku dla nieletnich, a jednocześnie

został wyrażony głęboki żal z powodu braku przyjęcia koniecznych zmian legislacyjnych w okresie ponad 5,5 roku od uprawomocnienia się wyroku. W ostatnim punkcie nalega się na zakończenie prac legislacyjnych, mających na celu uwzględnienie w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich przepisów zobowiązujących do wydawania właściwych postanowień przez sądy w zakresie umieszczania nieletniego w schronisku dla nieletnich i przekazanie Komitetowi zaktualizowanej informacji na temat postępów w tym zakresie przed końcem września 2021 r.

W decyzji nie podano terminu kiedy odbędzie się kolejne badanie tej sprawy na posiedzeniu Komitetu Ministrów RE. Możliwe, że to będzie na którymś posiedzeniu w 2022 r. Decyzja będzie podjęta z pewnością po przedstawieniu informacji, o które prosił Komitetu Ministrów RE w swojej ostatniej decyzji w tej sprawie. Pełnomocnik MSZ wystąpi niebawem do MS z prośbą o przekazanie aktualnych informacji nt. procesu legislacyjnego prowadzonego przez MS w tym zakresie. Decyzja przyjęta w tej sprawie jest dostępna publicznie na stronie Komitetu Ministrów RE oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC.

W kontekście wykonania wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* przedstawiciel BRPO zauważył, że konieczna jest zmiana ustawowa, bowiem praktyka sądów jest niewystarczająca (zależy od wiedzy sędziego w tym zakresie). MS wskazał, że w zakresie wyroku *Grabowski* krajowy proces legislacyjny nadal trwa i w tej chwili trudno jest powiedzieć kiedy zostanie zakończony. Niemniej MS od czasu wydania wyroku w tej sprawie podjął już szereg działań w ramach środków generalnych, mających na celu upowszechnienie wyroku, działań szkoleniowych oraz zmianę praktyki sądów. Pełnomocnik zasugerował, aby kwestia wykonania tego wyroku znalazło się na agendzie jednego z kolejnych posiedzeń Zespołu.

Ponadto na czerwcowym posiedzeniu KM-DH debacie poddawane były m.in. sprawy rosyjskie, azerskie, tureckie.

Na kolejnym posiedzeniu KM-DH we wrześniu br. w agendzie planowana jest polska grupa spraw: *Al. Nashiri p. Polsce*.

IV. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

1. Informacja nt. postępu w realizacji wyroków w sprawach *Al Nashiri p. Polsce* oraz *Abu Zubaydah p. Polsce* - referują: Prokuratura Krajowa (PK), Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (KPRM)

Tytułem przypomnienia Pełnomocnik wskazał, że w obu wyrokach Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 3 Konwencji (zakaz tortur oraz niehumanitarnego i poniżającego traktowania) w aspekcie materialnym i proceduralnym, naruszenia art. 5 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), naruszenia art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), naruszenia art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) i naruszenia art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego). W sprawie *Al Nashiri* Trybunał stwierdził również naruszenia art. 2 (prawo do życia) oraz art. 3 Konwencji w zw. z art. 1 Protokołu nr 6 (zakaz kary śmierci). Trybunał uznał także, że Polska nie zrealizowała próśb Trybunału o dostarczenie dowodów i, w konsekwencji, nie wypełniła zobowiązań wynikających z art. 38 Konwencji -

udzielenia Trybunałowi wszelkich niezbędnych ułatwień dla efektywnego przeprowadzenia dochodzenia.

Wykonanie ww. wyroków w zakresie środków indywidualnych (w tym pilnych) oraz środków generalnych jest zadaniem kompleksowym realizowanym przez kilka resortów.

Odnosnie do pilnych środków indywidualnych, tj. uzyskania gwarancji dyplomatycznych dla obu skarżących, Pełnomocnik poinformował, że w lutym 2020 r. MSZ wystąpił w tej sprawie z notą dyplomatyczną do Ambasady USA w Warszawie. W odpowiedzi z maja 2020 r. strona amerykańska podtrzymała jednak swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, że wnioski władz polskich nie mogą zostać poparte. Obecnie planowane są przez MSZ kolejne działania, mające na celu uzyskanie gwarancji dyplomatycznych dla skarżących.

Następnie przedstawiciel PK poinformowała, że w dniu 30 listopada 2020 r. Prokuratura Regionalna w Krakowie wydała postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa. Postanowienie jest nieprawomocne. Odpis tego postanowienia został przekazany również do BRPO. Postanowienie to zostało w ustawowym terminie zaskarżone przez pełnomocników. Na obecnym etapie postępowania przygotowawczego wystosowano wniosek o międzynarodową pomoc prawną do właściwych władz USA. Dalszy bieg śledztwa będzie uwarunkowany realizacją tego wniosku.

W odniesieniu do kwestii demokratycznego nadzoru nad służbami specjalnymi przedstawiciel KPRM wskazał m.in., że członkowie Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych są jednocześnie członkami Rady Ministrów, która uzyskała wotum zaufania Sejmu RP, co przesądza o ich demokratycznym mandacie, a w konsekwencji o demokratycznym nadzorze nad służbami specjalnymi. Ponadto wdrożone rozwiązania organizacyjno-nadzorcze, w postaci powołania Komitetu Rady Ministrów do spraw Bezpieczeństwa Narodowego i spraw Obronnych, są wystarczające dla zapewnienia właściwego funkcjonowania służb specjalnych. Dlatego też obecnie nie są planowane dalsze działania w tym obszarze.

Przedstawiciel BRPO zapytał, czy w ramach realizacji pilnych środków indywidualnych będą podejmowane inne działania, niż tylko wysyłanie not dyplomatycznych, czy i jakie informacje odnośnie do śledztwa krajowego będą podane do publicznej wiadomości, jaki jest planowany czas tego śledztwa i jakie czynności będą podjęte.

W odpowiedzi Pełnomocnik wskazał, że działania podejmowane w ramach pilnych środków indywidualnych nie ograniczały się tylko do wysyłania not dyplomatycznych, bowiem miały miejsce też spotkania pomiędzy przedstawicielami administracji PL i USA - działania te zostały szeroko opisane w dokumentach przedłożonych Komitetowi Ministrów RE, a obecnie planowane są kolejne działania.

Odnosnie do pytania w zakresie śledztwa krajowego PK wskazała, że nie może ustosunkować się do nich z uwagi na charakter całego śledztwa, te informacje, które mogły zostać ujawnione zostały ujawnione, nie można też określić daty zakończenia śledztwa w części nieumorzonej bo to zależy od odpowiedzi USA w sprawie udzielenia pomocy prawnej.

Przedstawiciel KPRM wskazał natomiast, że w Komitecie powołany zarządzeniem nr 162 ma mandat demokratyczny. Nie ma żadnych informacji odnośnie do powoływania innego organu sprawującego nadzór nad służbami.

2. Informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *M.K i inni p. Polsce* – referuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSWiA) i Administracji oraz Komenda Główna Straży Granicznej (KGSG).

Przewodniczący poinformował, że wyrok w sprawie *M.K. i inni* (skargi nr 40503/17, 42902/17 43643/17) został wydany w dniu 23 lipca 2020 r. i stał się ostateczny w dniu 14 grudnia 2020 r. Po wydaniu tego wyroku rząd składał do Trybunału wnioski o rozpoznanie sprawy przez Wielką Izbę, jednak nie został on uwzględniony.

Sprawa dotyczyła dostępu do ochrony międzynarodowej na przejściu granicznym w Terespolu w kontekście zakazu refoulement. W wyroku tym Trybunał stwierdził:

- naruszenie art. 3 Konwencji (zakaz tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania w aspekcie wydalania) z uwagi na brak dostępu skarżących do procedury azylowej oraz narażenie ich na ryzyko niehumanitarnego lub poniżającego traktowania oraz tortur w Czechenii (przy czym stwierdził brak konieczności zbadania zarzutu naruszenia art. 3 Konwencji w odniesieniu do sposobu traktowania skarżących przez władze polskie w czasie kontroli granicznych),
- naruszenie art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji (zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców) z uwagi na fakt, że decyzje o odmowie wjazdu do Polski i zawróceniu na Białoruś były wydawane w sprawach skarżących bez uwzględnienia indywidualnej sytuacji każdej osoby, a stanowiły część szerszej polityki nieprzyjmowania wniosków o ochrona międzynarodową od osób zgłaszających się na granicy polsko-białoruskiej, niezgodnej z prawem krajowym i międzynarodowym,
- naruszenie art. 13 Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z art. 3 Konwencji i art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji,
- naruszenie obowiązków z art. 34 Konwencji do zapewnienia poszanowania prawa do skargi indywidualnej z uwagi na odesłanie skarżących na Białoruś wbrew zarządzeniom tymczasowym Trybunału, wydanym na podstawie Reguły 39 Regulaminu Trybunału.

Pełnomocnik poinformował, że w tej sprawie przygotowana jest stosowna informacja dotycząca wykonania tego wyroku, która w najbliższym czasie zostanie przedłożona Departamentowi Wykonywania Wyroków ETPC.

Za wykonanie tego wyroku odpowiedzialne są MSWiA i KGSG. Z uwagi na nieobecność przedstawiciela MSWiA działania podjęte w ramach wykonywania tego wyroku zostały przedstawione przez przedstawicielkę KGSG.

Przedstawicielka KGSG poinformowała, że w ramach wykonania środków indywidualnych w niniejszej sprawie w przypadku skarżącego M.K. podjęto tzw. pilne środki indywidualne aby zapewnić przyjęcie wniosku od skarżącego w sytuacji, gdy pojawi się on na polskim przejściu granicznym. W przypadku pozostałych skarżących nie było konieczności przyjmowania tzw. pilnych środków indywidualnych bowiem już wcześniej ich wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały przyjęte.

Z kolei w ramach środków generalnych wskazano w porozumieniu z MSWiA, że procedowany jest obecnie projekt przepisów wprowadzających do polskiego porządku prawnego tzw. procedurę graniczną, która w tej chwili jest po części spójna z Nowym Paktem na rzecz Migracji i Azylu, który został we wrześniu 2020 r. zakomunikowany przez Komisję Europejską, i który również przewiduje wprowadzenie procedury granicznej w nowej odsłonie. Wprowadzenie procedury granicznej zgodnie z proponowaną wersją nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza możliwość rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w ośrodkach w pobliżu granicy w trybie przyspieszonym, prowadzonym od początku przez Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców. Nie miałyby zatem miejsca sytuacja, w której to funkcjonariusze SG odsyłają cudzoziemców, nie zbadawszy przesłanek do udzielenia ochrony międzynarodowej i tego czy istnieje ryzyko w stosunku do nich w przypadku ich niewpuszczenia na terytorium Polski. Taka procedura zapewniłaby rozpatrzenie sprawy danego cudzoziemca przez właściwy organ od początku do końca. W sprawach uchodźczych, również byłaby zapewniona procedura odwoławcza. W kontekście naruszenia art. 34 Konwencji wskazano, że wynikało to z błędnej interpretacji tego postanowienia Konwencji, obecnie nie ma co do tego wątpliwości. Odpowiedź na pytanie na jakim etapie jest ww. projekt ustawy znajduje się w gestii MSWiA. KGSG już w połowie 2019 r. przekazała do MSWiA zestawienie uwag zgłoszonych w ramach konsultacji międzyresortowych i społecznych. Brak jest jednak informacji odnośnie do tego projektu nowelizacji.

Przedstawicielka BRPO wskazała że ma pytania i wątpliwości odnośnie do skutecznego wdrożenia postanowień wyroku. Wskazała, że wyrok w tej sprawie jest miażdżący, jeśli chodzi o aktualną praktykę ograniczania dostępu do procedury ochrony międzynarodowej na przejściu granicznym w Terespolu. W związku z tym powstają wątpliwości, czy samo wdrożenie procedury granicznej ten problem rozwiąże. Projekt ustawy, o którym mowa, pochodzi z 2017 r., a procedura graniczna ma zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Ponadto zakładała umieszczanie migrantów, poszukujących ochrony, w ośrodkach detencyjnych, co też może budzić wątpliwości, czy takie przepisy są zgodne z dyrektywami recepcyjnymi oraz np. z wyrokiem w sprawie *Bistieva i inni p. Polsce*. W zakresie naruszenia art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji Trybunał wskazał, że działania na przejściu granicznym to szerzej zakrojona polityka państwa odmawiania wjazdu cudzoziemcom. Sam Trybunał odwołuje się do orzecznictwa NSA w tej sprawie, jak również do raportów RPO i RPD. Trybunał wskazuje na przeinaczanie wyjaśnień osób ubiegających się o ochronę. Powstaje pytanie czy nie można byłoby wprowadzić rozwiązań, które nie wymagają zmiany całej ustawy o udzielaniu ochrony międzynarodowej, czyli protokołowania rozmów z cudzoziemcami, osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową (tak jak jest to na przejściu granicznym w Medyce, co zostało zaobserwowane przez RPO podczas wizytacji na tym przejściu granicznym). Wydaje się, że to nie jest rozwiązanie, które jest dosyć kosztowne. Jak sam Trybunał zwraca uwagę, jest to rozwiązanie pożądane. Kolejną kwestią, na którą Trybunał zwraca uwagę, jest brak skutecznego środka odwoławczego, jeśli chodzi o sytuację cudzoziemców, którzy stawiają się na granicy. Powstaje pytanie, czy w związku z tym w kontekście projektowanych zmian brany jest pod uwagę fakt, że cudzoziemiec odwołuje się od decyzji o odmowie wjazdu, ale i tak nie zostaje na terytorium Polski. W związku ze środkami *interim measure* Trybunał zwrócił uwagę, że Rząd RP przyjmuje, że osoba, która jest na

przejściu granicznym nie znajduje się jeszcze na terytorium Polski. Czy ta interpretacja Trybunału, że nie należy tak interpretować stosowania środka *interim measure* została w jakiś sposób przyjęta i czy zostały wydane jakieś wytyczne dla funkcjonariuszy SG.

W odpowiedzi przedstawicielka KGSG wskazała, że korzenie nowelizacji sięgają faktycznie 2017 r., a sama idea nawet 2016 r., kiedy to KGSG zaproponowała Szefowi UdsC, aby rozpatrzyć możliwość wprowadzenia takiego narzędzia. W odniesieniu do detencji projekt nie przewiduje, aby wszystkie osoby bez wyjątku były umieszczane w detencji. Jest wprowadzona możliwość stosowania środków alternatywnych do detencji. Jest to dalej spójne z tym co znajduje się w tym Nowym Pakcie Migracyjnym. Odnośnie do kwestii zbiorowych wydaleń, Trybunałowi przedstawiono wyjaśnienia, dlaczego nie powinno się postrzegać tego jako zbiorowe wydalenie, i że nie była to polityka państwa w tym zakresie skierowana przeciwko danej kategorii osób. W przypadku wprowadzenia procedury granicznej, przed odesłaniem cudzoziemca przeszedłby on pełną procedurę uchodźczą i w każdym przypadku wypowiadałby się Szef UdsC. Jeśli chodzi o wprowadzenie protokołu, to nie jest to brane pod uwagę. Są sporządzane notatki służbowe. Kwestia odwołania jest zgodna z kodeksem granicznym Schengen, który wprost stanowi, że odwołanie się od decyzji o odmowie wjazdu nie wstrzymuje wykonania tej decyzji, decyzja jest wykonywana natychmiast, a państwo członkowskie ma obowiązek zapewnić, aby taka osoba nie przebywała na terytorium państwa członkowskiego. Czyli jest to zgodne z przepisami unijnymi. Jeśli zostałyby wprowadzona procedura graniczna wtedy również po wydaniu decyzji negatywnej byłaby możliwość odwołania. Jeśli chodzi o *interim measure* – przyjęta została interpretacja Trybunału.

Przedstawiciel BRPO wskazał, że mówimy o procedurze o udzielenie ochrony międzynarodowej, a Trybunał zwrócił uwagę na to, że problemy pojawiają się w trakcie rozmowy na granicy, bowiem w tym miejscu nie ma możliwości zabezpieczenia praw cudzoziemców, a protokoły mogłyby być uznane za remedium. Ponadto procedury graniczne, czy ustawa nowelizacyjna (w wersji konsultowanej z RPO), nie dotyczyły jednak tego elementu odprawy granicznej, w której wypowiadał się Trybunał w tej sprawie. Procedura graniczna zaczynała się bowiem od przyjęcia od cudzoziemca wniosku o ochronę międzynarodową, podczas gdy sedno problemu w omawianym wyroku dotyczyło czynności granicznych, czyli procedur stosowanych przez SG. W czasie rozpytania, czyli elementu odprawy granicznej, cudzoziemcy chcieli i w wielu przypadkach nie mogli złożyć wniosków o ochronę międzynarodową. Wszystkie te przypadki zostały opisane w raportach RPO, które także były pewną bazą dla Trybunału dla wydania tego orzeczenia. Wyraził obawę, że proponowana zmiana ustawy nie zmieni sytuacji cudzoziemców, którzy będą stawiać się na przejściu granicznym w Terespolu i twarzą w twarz w indywidualnych rozmowach z SG będą usiłowali złożyć deklaracje czy zamiar ubiegania się w Polsce o ochronę międzynarodową. Problem tkwił w postępowaniu SG i jej procedurach. Proponowane zmiany ustawowe wcale nie rozwiązują problemu. Wydaje się zasadne omówienie tego wyroku na którymś z kolejnych posiedzeń Zespołu w obecności przedstawiciela MSWiA. Jedynym rozwiązaniem obecnie, nawet nie wymagającym zmiany ustawy, byłoby wprowadzenie protokołów rozmów granicznych, takich jakie były stosowane na przejściu w Medyce, a nie są stosowane w Terespolu.

Podsumowując dyskusję w tej sprawie Pełnomocnik wskazał, że do tej sprawy wrócimy na jednym z kolejnych spotkań i wyraził nadzieję, że wtedy będzie możliwy udział w posiedzeniu przedstawiciela MSWiA.

V. Pozostałe informacje i ogłoszenia.

Pełnomocnik przedstawił krótko informację o rozprawie w dniu 19 maja 2021 r. przed Wielką Izbą Trybunału w sprawie *Grzęda p. Polsce*.

Następnie poinformował zebranych o procedurze wyboru sędziego ETPC z ramienia Polski. Został przygotowany projekt zmiany zarządzenia w sprawie procedury wyboru sędziego (zmiana dotyczy uwag zgłaszanych przez organizacje pozarządowe – możliwości obserwacji rozmów przez przedstawicieli organizacji pozarządowych, kwestii ochrony danych osobowych, możliwości porozumienia się z kandydatami na drodze elektronicznej, co może ułatwić przebieg tego postępowania). Będzie w najbliższym czasie przesłany do konsultacji z MS.

Pełnomocnik wskazał też, że jeśli członkowie Zespołu mają sugestie odnośnie do możliwych tematów, które mogłyby zostać poruszone na kolejnych posiedzeniach Zespołu to zawsze można je zgłosić. Będą one rozważone przy planowaniu kolejnych posiedzeń. Nadmienił też, że Zespół odbywa posiedzenia relatywnie często w porównaniu do innych państwami gdzie takie zespoły funkcjonują. Ostatnio odbyło się specjalne webinarium zorganizowane przez CDDH (Komitet Sterujący ds. praw człowieka RE), gdzie przedstawiane były różne praktyki stosowane w państwach członkowskich. Jako wzór dobrej praktyki Czechy przedstawiały swoje regulacje, wskazując, że Zespół spotyka się *ad hoc*, zazwyczaj raz w roku. W Polsce jest to więc bardziej sformalizowane, systematyczne, raz w roku odbywają się posiedzenia w składzie rozszerzonym. Cieszy fakt, że Zespół stał się narzędziem do realizacji orzeczeń ETPC, ale też rozwiązywania innych problemów, które mogą się pojawiać w stosowaniu EKPC.

Jan Sobczak
Pełnomocnik
Ministra Spraw Zagranicznych

Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

w dniu 23 czerwca 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość

Przewodniczący posiedzenia Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPT	Anita Janusz Agata Rogalska-Piechota Agnieszka Kozińska-Makowska

Ministerstwo Sprawiedliwości	Urszula Szafrńska , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ewa Florkiewicz , Departament Prawny
Prokuratura Krajowa	Agnieszka Goździk , Departament Postępowania Przygotowawczego,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Narodowego Remigiusz Jendrych , Departament Oceny Skutków Regulacji, Katarzyna Grzelak-Bach , Departament Oceny Skutków Regulacji, Renata Sieradzka , Departament Prawny
Komenda Główna Policji	Krzysztof Łaskiewicz , Gabinet Komendanta Głównego Policji Marta Krasuska , Gabinet Komendanta Głównego Policji
Krajowa Rada Sądownictwa	Jarosław Dudzicz , członek Rady
Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii	Magdalena Wydra-Golińska , Departament Prawny
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Komenda Główna Straży Granicznej	Joanna Kostecka , Zespół Stanowisk Samodzielnych Iwona Przybyłowicz , Zarząd ds. Cudzoziemców
Urząd do spraw Cudzoziemców	Robert Wróbel , Biuro Szefa Urzędu
Kancelaria Senatu RP	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Kancelaria Sejmu RP	Ziemowit Cieślik , Sekretarz Delegacji RP do ZPRE
Ministerstwo Zdrowia	Dorota Cisak , Biuro Współpracy Międzynarodowej Przemysław Klaman , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Robert Safiański , Departament Prawny
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Krzysztof Kłopotowski , Departament Prawny
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Aneta Zradzińska , Departament Prawny
Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania	Alice Neffe , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania Paweł Kosmulski , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej

Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Chmielarz-Grochal , Biuro Orzecznictwa
Rządowe Centrum Legislacji	Natalia Cabaj , Departament Prawa Konstytucyjnego i Administracyjnego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Mirosław Wróblewski , Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego, Marcin Mrowicki , Zespół Prawa Karnego, Joanna Subko , Wydział Praw Migrantów i Mniejszości Narodowych, Marcin Sośniak , Zespół ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu	Maciej Pielą , Departament Kontroli i Nadzoru
Rada ds. Uchodźców	Ewa Coll , członek Rady

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 28 września 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającich porozumiewanie się na odległość

W dniu 28 września 2021 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu („Przewodniczący”, „Pełnomocnik”). Pełnomocnik poinformował, że z uwagi na dalsze obowiązywanie obostrzeń związanych z pandemią zebrania Zespołu odbywają się nadal w formie zdalnej.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika

- informacja o skargach zakomunikowanych stronie polskiej w III kwartale 2021 r.

Pełnomocnik poinformował, że w 2021 r. ETPC zakomunikował stronie polskiej łącznie 232 skargi, z czego 42 skargi w III kwartale. Na tle lat ubiegłych należy zauważyć, że jest to pokaźna liczba, biorąc dodatkowo pod uwagę złożoność komunikowanej tematyki. Przykładowo, w 2020 r. od stycznia do grudnia odnotowano 126 komunikacji, a w 2019 r. – 251, z czego 166 stanowiły skargi dotyczące przewlekłości postępowań sądowych z tzw. post-pilotażu. Ponadto zwraca uwagę większy napływ skarg przeciwko Polsce składanych przez cudzoziemców, niekoniecznie w sprawach azylowych czy ekstradycyjnych. Nowe skargi cudzoziemców dotyczą także różnych aspektów karania i pozbawienia wolności. Odnotowano także kilka dotyczących Konwencji haskiej w sprawie cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

Przewodniczący podał, że główne grupy spraw zakomunikowane w bieżącym kwartale to:

- a. sprawy dotyczące różnych aspektów reformy wymiaru sprawiedliwości, którym ETPC nadaje priorytet:
 - *Jezierska p. Polsce* (nr 43949/19) – wiek emerytalny kobiet-sędziów (zarzut naruszenia art. 6 ust. 1, 8, 13 i 14 Konwencji),
 - *Tuleya p. Polsce nr 2* (nr 51751/20) - uchylenie immunitetu sędziego przez Izbę Dyscyplinarną SN (zarzut naruszenia art. 6 ust. 1, 8 i 10 Konwencji).
- b. Sprawy dotyczące osób LGBTI (różne aspekty):

- *K.P. p. Polsce* (nr 56310/15) dotycząca postępowania dyscyplinarnego nauczyciela w związku z zabraniem na wycieczkę szkolną partnera tej samej płci, wbrew regulaminowi szkoły (zarzut naruszenia art. 10 i 14),
 - *X i Z p. Polsce* (nr 9001/21) - odmowa potwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego przez skarżącego – adoptowanego przez partnerkę matki, posiadającą obywatelstwo polskie (zarzut naruszenia art. 10 i 14).
- c. Sprawy dotyczące przerywania ciąży – stronie polskiej zakomunikowano 12 przykładowych spraw dotyczących reakcji obywaterek na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, uznający jeden z przepisów ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży za niezgodny z Konstytucją. W komunikacie prasowym Trybunał poinformował, że wpłynęło ponad 1000 podobnych skarg; nie zostały one jak dotąd zakomunikowane Rządowi RP; należy się liczyć z ich komunikacją w późniejszym terminie w zależności od treści rozstrzygnięcia w już zakomunikowanych sprawach.
- d. Sprawy (*Starowicz i inni*, skarga nr 39710/19 i 3 inne skargi) dotyczące postępowań sądowych w zakresie tzw. ustawy dezubekizacyjnej (zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji).
- e. Sprawy dotyczące różnych aspektów pozbawienia wolności:
- *Strzałkowski p. Polsce* (nr 18169/20) - odmowa przepustki na chrzest i I komunię św. dziecka (zarzut naruszenia art. 8 Konwencji),
 - *Salim Touahri p. Polsce* (nr 46971/20) – merytoryczne rozpoznanie jedynie 1 z 3 zażaleń na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania (zarzut naruszenia art. 5 ust. 4),
 - *Andrew Peter Smith p. Polsce* (nr 38923/19) - tymczasowe aresztowanie obywatela Wielkiej Brytanii (zarzut naruszenia art. 5 ust. 3 – brak „niezwłoczności” postawienia przed sądem).
- f. Sprawy dotyczące różnych aspektów karania:
- *R.N. p. Polsce* (nr 53658/20) - skazanie za przestępstwo po uniewinnieniu w postępowaniu wykroczeniowym (zasada *ne bis in idem* – art. 7 ust. 1 Konwencji),
 - *Zakrzewski p. Polsce* (nr 63277/19) - orzeczenie surowszej kary po uchyleniu wyroku skazującego przez SN (zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 i art. 4 Prot. nr 7 do Konwencji).
- g. Sprawa dot. poszanowania prywatności:
- *A.G.-Ś. p. Polsce* (nr 10685/18) - wykorzystanie dokumentacji medycznej dotyczącej świadka w postępowaniu karnym i innych postępowaniach (zarzut naruszenia art. 8 Konwencji).
- h. sprawy dot. wolności słowa i wolności zgromadzeń:
- *Zawadzka p. Polsce* (nr 50554/19) - skazanie za złośliwe przeszkadzanie publicznemu wykonywaniu aktu religijnego (zarzut naruszenia art. 10),

- *Bosowski p. Polsce* (nr 73929/13) - skazanie w związku z udziałem w pokojowym zgromadzeniu - Masa Krytyczna (zarzut naruszenia art. 11 Konwencji),
- *Sieć Obywatelska Watchdog Polska p. Polsce* (nr 10103/20) - dostęp do kalendarza spotkań prezesa i sędziów TK (zarzut naruszenia art. 10 Konwencji).
- i. Sprawy rodzinne:
 - *Ao Li p. Polsce* (nr 51395/20) oraz *Mirko Avesani* (nr 24877/20) – sprawy dotyczące Konwencji haskiej w sprawie cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę (zarzut naruszenia art. 8).
- j. Sprawa dot. poszanowania własności:
 - *Wozowicz p. Polsce* (nr 35568/18) - wywłaszczenie pod budowę drogi oraz faktyczne zajęcie nieruchomości (zarzut naruszenia art. 1 Prot nr 1)
- k. 10 spraw modułowych, dot. przewlekłości postępowania sądowego i stosowania ustawy o skardze na przewlekłość (*Kinitz i inni*, skarga nr 5242/20 i 9 innych)

Przewodniczący poinformował, że w sierpniu i wrześniu br. ETPC zakomunikował stronie polskiej zarządzenia tymczasowe (*interim measure*) w sprawach związanych z sytuacją na granicy z Białorusią, tj. sprawa *R.A. i Inni przeciwko Polsce* - 32 skarżących (nr 42120/21), sprawa *Nyamwagabo i inni* – 3 skarżących (nr 46097/21) oraz sprawa *Tachowola i inni* – 7 skarżących (nr 46337/21).

- informacja o orzeczeniach ETPC wydanych w III kwartale 2021 r. oraz o stanie wykonywania spraw

Pełnomocnik zauważył, że w III kwartale 2021 r. w sprawach polskich Trybunał wydał lub notyfikował łącznie 20 orzeczeń (w tym 14 decyzji (w tym 9 o niedopuszczalności) i 6 wyroków (5 stwierdzających naruszenie i 1 nie stwierdzający naruszenia). Wśród decyzji o niedopuszczalności znalazły się następujące sprawy:

- *Łabędź p. Polsce* (10949/15) – niedopuszczalność zarzutów naruszenia prawa do rzetelnego procesu (art. 6), prawa do wolności wypowiedzi (art. 10) oraz prawa do zgromadzeń (art. 11) w sytuacji uczestnictwa w protestach przed domem oraz rozprowadzania przez uczestników obraźliwych ulotek zawierających nieprawdziwe informacje.
- *B.Ż. p. Polsce* (6386/17) – sprawa dot. rzekomych uchybień proceduralnych w postępowaniu karnym o przestępstwo p-ko wolności seksualnej małoletniego; niedopuszczalność skargi w zakresie zarzutu naruszenia prawa do obrony skarżącego z uwagi na brak ponownego przesłuchania małoletniej pokrzywdzonej na rozprawie (art. 6 ust. 3 lit. d).
- *Sadlik p. Polsce* (44180/17) – skarga niekomunikowana rządowi - niedopuszczalność skargi w odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa do rzetelnego procesu (art. 6 ust 1), zarzutu naruszenia prawa do własności (art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji) oraz

zarzutu naruszenia prawa do skutecznego środka odwoławczego (art. 13) w sytuacji rozpatrywania przez sąd krajowy powództwa dot. kredytu frankowego.

- *Przywieczerski p. Polsce* (45153/19) – skarga niekomunikowana rządowi – sprawa dot. oskarżonego w tzw. aferze FOZZ; niedopuszczalność skargi w odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa do rzetelnego procesu (art. 6 ust. 1) w związku z zarzutem niewłaściwego wykonania wyroku ETPC (art. 46) poprzez odmowę wznowienia postępowania karnego po wydaniu wyroku przez Trybunał.
- *Ansion i Walczak p. Polsce* (71320/14, 71360/14) – decyzja obejmująca 2 skargi; niedopuszczalność skargi w odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa do wolności wypowiedzi (art. 10) w sytuacji gdy artykuł dotyczący finansowania kampanii wyborczej został sporządzony bez dochowania należytej staranności. Trybunał stwierdził, że na poziomie krajowym zachowano odpowiednią równowagę między prawem do wolności wypowiedzi a prawem do poszanowania życia prywatnego, oraz że sądy krajowe przedstawiły wystarczające i odpowiednie powody uzasadniające konieczność ingerencji w wolność wypowiedzi skarżących.
- *Chojnowski i inni p. Polsce* (65146/11) - niedopuszczalność skargi w odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa do własności w sytuacji określenia wysokości odszkodowania za wywłaszczenie (art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji).
- *S. p. Polsce* (65200/12) - skarga niekomunikowana rządowi - niedopuszczalność skargi dotyczącej obowiązku zapłaty podatku akcyzowego (art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji) z powodu niewyczerpania środków krajowych.
- *Nowak p. Polsce* (2290/14) – sprawa dotycząca zgonu w zakładzie penitencjarnym; niedopuszczalność skargi odnośnie do zarzutu naruszenia art. 2 Konwencji w aspekcie proceduralnym i materialnym. Trybunał zauważył, że nie ma dowodów aby przyjąć, że władze krajowe naruszyły obowiązek ochrony prawa do życia w tej sprawie a śledztwo przeprowadzone w sprawie okoliczności śmierci było zgodne z wymogami tego postanowienia Konwencji.
- *Mroczek i inni p. Polsce* (25202/11, 27688/11, 27730/11) - decyzja obejmująca 3 skargi dotyczące przymusowego wykupu akcji RUCH S.A.; niedopuszczalność zarzutu naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego (art. 6 ust. 1) oraz prawa do własności (art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji) w sytuacji przymusowego odkupu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych.

Od początku roku w sprawach polskich zostało wydanych już 59 orzeczeń (44 decyzje skreślające sprawy z uwagi na zawarcie ugody lub przedłożenie deklaracji jednostronnej bądź z uwagi na niedopuszczalność oraz 14 wyroków stwierdzających naruszenie i 1 niestwierdzający naruszenia).

W związku z wydaniem nowych orzeczeń przez Trybunał liczba orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów Rady Europy („Komitet”, „KM RE”) wynosi: 109 (78 wyroków / 31 decyzji w sprawie zawarcia ugód).

W tym okresie do KM RE wpłynęły też 4 komunikacje na podstawie reguły 9 Regulaminu KM RE. Komunikacje dotyczyły wykonywania spraw *Al Nashiri p. Polsce* i *Abu Zubaydah p. Polsce*

(komunikacja złożona przez Open Society Justice Initiative oraz Human Rights in Practice), *P. i S., Tysiąc oraz R.R. p. Polsce* (komunikacja złożona przez European Centre for Law and Justice) oraz dwie komunikacje w sprawie *Burza p. Polsce* (złożone przez Helsińską Fundację Praw Człowieka oraz Naczelną Radę Adwokacką). Przewodniczący przypomniał, że dokumenty w języku angielskim są publikowane na stronie HUDOC-EXEC wraz z odpowiedziami rządu. Będą one również uwzględnione (w języku polskim) w raporcie z wykonywania za 2021 r.

W III kwartale 2021 r. odbyły się 4 posiedzenia grup roboczych Zespołu w sprawach wykonywania wyroków *Potomski i Potomska p. Polsce* oraz *Grabowski p. Polsce*. Odbyło się także posiedzenie grupy roboczej w sprawie wyroku *Xero Flor Sp. z o.o. w Polsce p. Polsce* (było to posiedzenie grupy roboczej jeszcze przed uprawomocnieniem się tego orzeczenia Trybunału). W lipcu 2021 r. odbyło się także posiedzenie grupy roboczej w sprawie zakomunikowanej rządowi polskiemu *Bieliński i 22 inne skargi p. Polsce*.

III. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC w dniach 14-16 września 2021 r.

W tym punkcie Przewodniczący poinformował, że w agendzie posiedzenia KM RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 14-16 września 2021 r., znalazła się grupa polskich spraw, która została poddana debacie na forum KM RE – była to grupa *Al Nashiri p. Polsce*. Rząd przekazał KM RE zaktualizowane informacje nt. wykonania tych spraw w lipcu 2021 r. Po debacie na forum KM RE została przyjęta decyzja, w której Komitet odniósł się do środków indywidualnych i generalnych. W decyzji KM RE odniósł się m.in. do działań podjętych przez stronę polską w sprawie wniosków o udzielenie gwarancji dyplomatycznych dla skarżących oraz odmowy udzielenia takich gwarancji przez stronę amerykańską i zauważył, że sytuacja wymaga od władz polskich pilnego zaangażowania się w skuteczniejszy dialog z władzami USA. W tym kontekście KM RE wyraził także zgodę, aby na kolejne posiedzenie KM RE w tych sprawach został zaproszony SP USA przy RE. W odniesieniu do krajowego śledztwa KM RE odnotował informacje przedstawione przez Polskę, żałując, że polskie władze nie podały żadnych szczegółów dotyczących decyzji prokuratury i powodów ich uzasadnienia, KM RE zwrócił się do władz o przedłożenie kopii takich postanowień, z zachowaniem poufności, jeśli zajdzie taka potrzeba, i poprosił o dalsze informowanie KM RE o wyniku postępowań odwoławczych w tych sprawach. Podkreślono również kluczowe znaczenie utrzymania odpowiedniego stopnia kontroli publicznej nad tym śledztwem oraz jego wynikami.

W odniesieniu do kwestii nadzoru nad służbami specjalnymi KM RE zwrócił się do władz o wyjaśnienie, czy i w jaki sposób powołanie Komitetu ds. Bezpieczeństwa Narodowego i Spraw Obronnych zwiększa kontrolę nad podejmowaniem decyzji na wysokim szczeblu w tym obszarze oraz, bardziej ogólnie, o wskazanie, w jaki sposób środek ten rozwiązał uchybienia zdiagnozowane w istniejącym systemie w następstwie kontroli zainicjowanej przez Ministra Koordynatora. Jednocześnie KM RE wyraził zaniepokojenie brakiem jakichkolwiek informacji odnośnie do innych środków niezbędnych do zagwarantowania niepowtarzania stwierdzonych naruszeń, w tym art. 38 Konwencji (w związku z komunikacją z Trybunałem). Decyzja przyjęta w tej grupie spraw jest dostępna publicznie na stronie KM RE oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC. Ta grupa spraw będzie

uwzględniona ponownie w agendzie posiedzenia KM-DH w marcu 2022 r. Tym samym rząd jest zobowiązany przedstawić zaktualizowane informacje dotyczące wykonywania do 15 grudnia 2021 r.

IV. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału:

- Aktualizacja informacji nt. postępów w wykonaniu środków generalnych w sprawie *P. i S. p. Polsce* (skarga nr 57375/08), *Tysięc p. Polsce* (skarga nr 5410/03) i *R.R. p. Polsce* (skarga nr 27617/04) w związku z umieszczeniem spraw w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE w grudniu 2021 r. – referuje: Ministerstwo Zdrowia („MZ”)

Pełnomocnik przypomniał zebranym jakiego rodzaju naruszenia stwierdził Trybunał w wyrokach *P. i S. p. Polsce*, *R.R. P. Polsce* oraz *Tysięc p. Polsce*. Wszystkie trzy sprawy były poddane debacie na posiedzeniu KM RE w marcu 2021 r. Sprawy te były debatowane łącznie, a w debacie ze strony Polski wzięli udział Sekretarz Stanu w MZ.

W wyniku debaty przeprowadzonej na forum KM RE, przyjęto rezolucję tymczasową (*interim resolution*), w której KM RE odnosi się w szczególności do kwestii przyjęcia przez władze jasnych i skutecznych procedur dotyczących kroków, jakie kobiety muszą podjąć, aby uzyskać dostęp do legalnej aborcji, w tym również w przypadku odmowy aborcji ze względu na klauzulę sumienia. Podniesiono również kwestie reformy instytucji sprzeciwu oraz wprowadzenia przepisu zobowiązującego szpitale do skierowania pacjentki do innego szpitala jeśli świadczenie nie może zostać zrealizowane z uwagi na klauzulę sumienia. Ponadto KM RE wezwał władze do przedstawienia oceny wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r. na dostępność badań prenatalnych, w szczególności z uwagi na fakt, że badania prenatalne nie są ściśle związane z dostępem do legalnej aborcji, ale także pomagają w podejmowaniu świadomych decyzji w czasie ciąży związanych z leczeniem prenatalnym lub przygotowaniem do porodu. KM RE zdecydował, że kolejne badanie tych spraw na posiedzeniu KM RE będzie miało miejsce w grudniu 2021 r. tak więc strona polska jest zobowiązana do przedstawienia w najbliższym czasie aktualne informacje dotyczące procesu wykonywania ww. orzeczeń, w tym wskazane w ww. rezolucji tymczasowej.

W swoim wystąpieniu przedstawiciel MZ odniósł się do kwestii podniesionych w ww. rezolucji tymczasowej. Odnośnie do oceny wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego na dostępność badań prenatalnych jako niezwiązanych z dostępem do aborcji, a służących do dbania o zdrowie płodu, MZ podziela konkluzję, że badania prenatalne nie są związane bezpośrednio z dostępem do aborcji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, badania prenatalne przeprowadza się całkowicie niezależnie od ewentualnych decyzji o przerwaniu ciąży. Przepisy ustawy z 1997 r. wskazują bardzo wyraźnie okoliczności w jakich należy te badania przeprowadzić. Osoba sprawująca opiekę nad kobietą w ciąży musi zapewnić wykonanie lub skierowanie na nieinwazyjne badania prenatalne. Kobieta ma prawo skorzystać z takich badań w 11-13, 18-22 oraz 27-32 tygodniu ciąży oraz niezwłocznie po 40 tygodniu ciąży. Ponadto w przypadku występowania przynajmniej jednego z kryteriów podwyższających ryzyko prawidłowego rozwoju ciąży, określonych w przepisach, badania prenatalne odbywają się bez względu na zaawansowanie ciąży na podstawie skierowania lekarza prowadzącego.

Przedstawiciel MZ podkreślił, że wszystkie przepisy prawa jak i praktyka potwierdzają, że badania prenatalne są realizowane całkowicie niezależnie od dostępu do legalnego przerwania ciąży. Jeśli chodzi o wpływ ilościowy lub brak tego wpływu po wyroku TK na liczbę wykonywanych badań prenatalnych to z dostępnych danych (przy czym statystyki miarodajne potrzebują przynajmniej roku) w okresie od stycznia – lipca 2021 r. wykonano 72 601 badań. Z tego wynikałoby, że w 2021 r. powinno zostać przeprowadzonych ponad 120 000 takich badań. W latach ubiegłych liczba badań kształtowała się następująco: 2020 r. – 110 844, 2019 r. – 108 949, 2018 r. – 109 909, 2017 r. – 106 986 takich badań. Pokazuje to bardzo wyraźną tendencję wzrostową. To potwierdza stanowisko MZ, że wyrok TK nie ma żadnego wpływu na dostępność badań prenatalnych.

Odnosnie do postulatu wprowadzenia jasnych i skutecznych procedur dla kobiet, które stają się o legalne przerwanie ciąży, w przypadku odmowy przeprowadzenia zabiegu z powołaniem na klauzulę sumienia, zapewniających odpowiednią informację dla tych kobiet nich oraz brak dodatkowych zbędnych utrudnień wprowadzanych przez szpitale. MZ podtrzymuje stanowisko, że obowiązujące procedury są całkowicie jasne.

W kwestii natomiast reform procedury sprzeciwu i włączenia do legislacji obowiązku szpitala do wskazania pacjentce alternatywnego miejsca do wykonania zabiegu w przypadku odmowy na podstawie klauzuli sumienia przedstawiciel MZ poinformował, że prawo pacjenta do sprzeciwu istnieje od 2008 r. Ostatnia nowelizacja przepisów odnoszących się do obowiązku szpitala do wskazania pacjentce alternatywnego miejsca przeprowadzenia zabiegu miała miejsce w 2020 r. Nowelizacja przepisów została przyjęta, ale nie w formie zaproponowanej przez rząd. Jednakże lekarz odmawiający przeprowadzenia zabiegu ma obowiązek poinformować swoje kierownictwo o odmowie, które to kierownictwo ma obowiązek wskazać inną placówkę do wykonania procedury.

Na podstawie informacji otrzymanych z Biura Rzecznika Praw Pacjenta w 2020 r. do Komisji Lekarskiej przy Rzeczniku Praw Pacjenta wniesiono 31 sprzeciwów od opinii lub orzeczenia lekarza, z czego 5 dotyczyło odmowy zabiegu przerwania ciąży na bazie ówczesnie obowiązujących przepisów, 2 zostały rozpatrzone merytorycznie, 1 wycofana z woli pacjenta, a w 2 sprawach Rzecznik ustalił, że zabieg został przeprowadzony w innym podmiocie leczniczym jeszcze przed złożeniem sprzeciwu (sprzeciwów więc nie rozpatrzono, bo były bezprzedmiotowe).

Odnosnie do skutecznego monitorowania zobowiązań umownych z NFZ i funkcjonowania odpowiedzialności umownej, przedstawiciel MZ poinformował, że Minister Zdrowia zwrócił się do Prezesa NFZ z przypomnieniem i prośbą o aktywne monitorowanie realizacji kontraktów ze świadczeniodawcami w odniesieniu do zabiegów legalnego przerywania ciąży w poszczególnych województwach i zapewnienia dostępu do ww. świadczeń. Pismo MZ przypominało obowiązujący stan prawny, zgodnie z którym zabiegi takie w przypadkach wymienionych ustawą należą do świadczeń gwarantowanych i mają być udzielane przez świadczeniodawców, którzy zawarli umowy z NFZ w zakresie położnictwa i ginekologii. Wszystkie takie przypadki według wiedzy MZ są monitorowane i zbierane przez NFZ. Niemniej Minister Zdrowia, działając w celu wykonania postulatów KM RE, dodatkowo poprosił i zobowiązał prezesa NFZ pismem do zwracania uwagi na te kwestie i efektywnego jej monitorowania.

- Informacja nt. postępu w implementacji wyroku w sprawie *Mariusz Lewandowski p. Polsce* (skarga nr 66484/09) oraz *Słomka p. Polsce* (skarga nr 68924/12) – referuje Ministerstwo Sprawiedliwości („MS”)

Pełnomocnik przypomniał, że w sprawach *Mariusz Lewandowski p. Polsce* oraz *Słomka p. Polsce* źródłem problemu, które doprowadziło do stwierdzenia przez Trybunał naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji była kwestia bezstronności sędziego w związku ze skumulowaniem roli skarżącego i sędziego (ten sam sędzia, który jest adresatem krytyki rozstrzygał również w przedmiocie kary porządkowej). Dodatkowo w obu sprawach Trybunał zwrócił uwagę na brak rzeczywistego znaczenia środka zaskarżenia na postanowienie o nałożeniu kary porządkowej z uwagi na natychmiastowe wykonanie kary, przed rozpatrzeniem zażalenia. W sprawie *Słomka p. Polsce* Trybunał stwierdził też naruszenie art. 10 Konwencji. Departament Wykonywania Wyroków ETPC w Sekretariacie RE ocenił, że środki generalne przedstawiane do tej pory przez rząd w procesie wykonywania wyroku *Mariusz Lewandowski p. Polsce* zdają się nie odnosić do źródła problemu.

Przedstawiciel MS przedstawił w skrócie okoliczności faktyczne obu spraw oraz działania podjęte dotychczas w ramach wykonania obu orzeczeń w zakresie środków generalnych (działania szkoleniowe dla sędziów i aplikantów sądowych, upowszechniające oraz uświadamiające, dokonanie tłumaczenia orzeczeń na język polski, przeprowadzenie kwerendy w innych krajach dotyczącej nakładania kar porządkowych).

Z uwagi na fakt że istota problemu w obydwu wyrokach dotyczy skumulowania w jednej osobie roli sędziego i skarżącego to w ocenie Trybunału rodzi to obawy w zakresie bezstronności sędziego. Dlatego też MS skupiło się nad przygotowaniem takiej nowelizacji przepisów dotyczących kar porządkowych, która wprowadzi osobne postępowanie przed innym składem sędziowskim w sprawach dotyczących określenia odpowiedzialności za obrazę sądu. W efekcie działań do wykazu prac RM został włączony projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (pod nr UD262). Z uzasadnienia tego projektu wynika, że zasadniczym celem jest realizacja postulatów wyrażanych w wyroku *Słomka p. Polsce*. Projektowana regulacja ma na celu sprawne i bezzwłoczne przeciwdziałanie zakłócaniu przebiegu czynności sądowych. W art. 48 § 2 i 3 nowelizacji zaproponowano, aby wyraz sąd został zastąpiony wyrazem przewodniczący składu sądu. W art. 49 natomiast dodaje się § 4 i 6, zgodnie z którymi do wymierzenia kary porządkowej grzywny będzie uprawniony skład sądu, względem którego dopuszczono się obrazy sądu. Jeśli natomiast będą podstawy do wymierzenia kary porządkowej pozbawienia wolności lub jeśli dojdzie do ubliżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub innym osobom w piśmie lub korespondencji elektronicznej skierowanej do sądu, sprawa ta zostanie przekazana innemu składowi. W przypadku naruszeń dokonywanych na piśmie, kara porządkowa będzie mogła być wymierzona na posiedzeniu niejawnym, bez wymogu wysłuchania osoby, która dopuściła się naruszenia. Ewentualna zmiana polegająca na przekazaniu innemu składowi sądu wszystkich spraw, które dotyczą wymierzenia kar porządkowych, pozbawiłaby sąd skutecznej metody reagowania na nieprawidłowe zachowania osób na sali, w tym na skuteczne zastosowanie środka dyscyplinującego, jakim jest kara porządkowa, pozostawiając jedynie możliwości przewidziane w art. 48 u.s.p. Projekt nowelizacji zachowuje możliwość oddziaływania przez sędziów na uczestników czynności sądowych (w tym osób nie biorących czynnego udziału w sprawie) przy pomocy stopniowalnych środków, tj.: upomnienie i wydalenie, o których mowa

w art. 48 ustawy, a także przy pomocy kar porządkowych, określonych w art. 49 § 1 ustawy. Możliwość zastosowania środków o największej dolegliwości została zastrzeżona dla innego składu sądu, co wykluczy zarzut nałożenia takiej kary w sposób impulsywny, mogący budzić wątpliwości co do bezstronności sądu. Jednocześnie inne narzędzia pozostające w gestii sądu nie budzą wątpliwości co do ich obiektywnej niezbędności dla wymuszenia utrzymania powagi sądu i porządku. Najnowsza wersja projektu ustawy została przekazana do uzgodnień wewnętrznych w MS. Dlatego ten projekt jeszcze może ulec zmianie. Po uzyskaniu zgody członków kierownictwa MS, planowane jest przekazanie projektu do uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji, najpóźniej w pierwszej połowie października 2021 r. W ocenie MS nowelizacja w powyższym zakresie będzie wystarczająca (w zakresie środków generalnych), aby KM RE uznał te wyroki za wykonane.

Przedstawiciel Biura RPO zwrócił się do przedstawiciela MS z prośbą, aby ww. projekt nowelizacji w ramach konsultacji został skierowany również do zaopiniowania przez RPO. Ta materia znajduje się w kręgu zainteresowania RPO, który rekomendował dokonanie stosownych zmian w prawie.

- informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* (skarga nr 57722/12) – referuje Ministerstwo Sprawiedliwości

Odnosnie do wyroku w sprawie *Grabowski p. Polsce* Przewodniczący przypomniał, czego dotyczyło stwierdzone naruszenie postanowień Konwencji. Wykonanie tego wyroku było omawiane w trakcie posiedzenia Zespołu w marcu 2021 r. W trakcie tego posiedzenia MS przekazał informacje, że rozpoczęto intensywne prace nad kompleksowym uregulowaniem kwestii postępowania w sprawach nieletnich. Przygotowany projekt ustawy miał także regulować kwestie objęte wyrokiem w sprawie *Grabowski*. Ponadto Pełnomocnik poinformował, że wykonanie tego wyroku znalazło się na agendzie czerwcowego posiedzenia KM-DH. W przyjętej decyzji KM RE nalega na zakończenie prac legislacyjnych, mających na celu uwzględnienie w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich przepisów zobowiązujących do wydawania właściwych postanowień przez sądy w zakresie umieszczania nieletniego w schronisku dla nieletnich. Zaktualizowana informacja na temat postępów w tym zakresie ma zostać przekazana KM RE przed końcem września 2021 r.

Przedstawicielka MS wskazała, że dotychczasowe działania, które miały na celu wykonanie tego wyroku spowodowały już ujednoczenie praktyki orzeczniczej w kierunku zgodnym ze standardami ETPC zarówno w zakresie wydawania postanowień o przedłużeniu pobytu w schronisku, jak i prawa do zaskarżenia tego typu orzeczeń w przedmiocie przedłużenia pobytu. Tego typu sytuacjom zapobiegają postanowienia § 268-269 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

W MS zdecydowano o przeprowadzeniu kompleksowych zmian ustawowych. Przygotowano projekt ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Projekt ten pismem z 23 lipca 2021 r. został przekazany do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania. Został on wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD248. Projekt ten realizuje priorytety dokumentu programowego pn. „Polski Ład”. Termin do zgłaszania uwag upłynął 26.08.2021 r. Obecnie trwa analiza zgłoszonych uwag.

Następnie planowana jest konferencja uzgodnieniowa z przedstawicielami resortów celem uzgodnienia zgłoszonych uwag i skierowanie projektu na Stały Komitet Rady Ministrów. Planowany termin przyjęcia projektu przez Radę Ministrów to IV kwartał 2021 r. Projekt ustawy (art. 42-51) przewiduje orzekanie w formie postanowienia z uzasadnieniem o umieszczeniu i przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich, przy czym w postanowieniu oznacza się okres pobytu w schronisku, który nie może być dłuższy niż 3 miesiące (analogiczne rozwiązanie co w przypadku tymczasowego aresztowania). Przedłużenie pobytu może nastąpić na czas określony nie dłuższy niż 3 miesiące, a łączny okres pobytu w schronisku dla nieletnich nie może być dłuższy niż rok. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może przedłużyć pobyt nieletniego w schronisku ponad rok, ale tylko na czas określony, każdorazowo nie dłuższy niż 3 miesiące. Wprowadzono zażalenie na postanowienie o umieszczeniu i przedłużeniu pobytu. Rozpoznanie zażalenia ma nastąpić niezwłocznie. Przepisy projektowanej ustawy wymuszają na sądzie rodzinnym sprawowanie należytego nadzoru nad wykonywaniem tych środków przez ustawiczną kontrolę celowości ich stosowania. Prace nad projektem są zaawansowane.

V. Pozostałe informacje i ogłoszenia.

W tym punkcie Pełnomocnik przedstawił informację na temat przebiegu procedury wyłaniania polskiej kandydatury na stanowisko sędziego ETPC. Przypomniał, że w dniu 19 kwietnia 2021 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (ZPRE) podjęło decyzję o odrzuceniu listy trojga kandydatów na urząd sędziego Trybunału z ramienia Polski, uznając, że krajowa procedura ich wyłonienia nie była zgodna ze standardami wymaganymi przez ZPRE i KM RE. Jednocześnie ZPRE poprosiło polskie władze o przedstawienie nowej listy kandydatów. Władze polskie zostały zaproszone do przedłożenia nowej listy trojga kandydatów w terminie do dnia 3 grudnia 2021 r. W drugiej połowie października 2021 r. lista powinna zostać przekazana do zaopiniowania przez Doradczy Panel Ekspertów RE do spraw wyłonienia kandydatów na wybór na stanowisko sędziego ETPC. Wybór nowego sędziego ma zostać przeprowadzony na styczniowej sesji ZPRE. Kadencja aktualnego sędziego ETPC z ramienia Polski, prof. dr hab. Krzysztofa Wojtyczka, zostanie z dniem 1 listopada 2021 r. przedłużona na mocy postanowień Konwencji – do czasu objęcia urzędu przez nowego sędziego.

MSZ koordynuje obecnie nową procedurę wyłaniania kandydatów na urząd sędziego ETPC. W dniu 6 sierpnia 2021 r. zamieściło ogłoszenie w sprawie naboru kandydatów w trzech dziennikach ogólnopolskich i na stronie głównej MSZ, a także na koncie MSZ na Twitterze i LinkedIn. Jednocześnie MSZ wystosowało do 130 adresatów, w tym wszystkich członków Zespołu i wszystkich podmiotów współpracujących w ramach Zespołu, pismo z informacją o toczącej się procedurze i wymogach, które powinni spełnić kandydaci. W piśmie tym MSZ zwróciło się do tych podmiotów o upowszechnienie ogłoszenia, m.in. poprzez zamieszczenie go na stronach internetowych. W wyznaczonym na 7 września 2021 r. terminie wpłynęło 19 zgłoszeń na konkurs, a więc o jedno więcej niż w poprzedniej rundzie prowadzonej w 2020 r. Osiem osób ponowiło swe kandydatury. Zgłosiło się 8 kandydatek i 11 kandydatów. Podstawą prawną do wyłonienia kandydatów pozostaje zarządzenie nr 1 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wyłonienia kandydatów na urząd sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (Dz. Urz. Min. Spraw

Zagr. z 2012 r., poz. 1 z późn. zm.). Regulamin działania Zespołu stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia. Z dniem 10 lipca 2021 r. do zarządzenia został dodany § 6a, zgodnie z którym w czasie rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami mogą być obecne w charakterze obserwatorów bez prawa głosu osoby wyznaczone przez organizacje pozarządowe, których działalność statutowa obejmuje działania w sferze upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich.

W wyznaczonym terminie do dnia 7 września 2021 r. wpłynęło również 15 zgłoszeń od organizacji pozarządowych w sprawie wyznaczenia obserwatorów rozmów kwalifikacyjnych, które będą przeprowadzane z kandydatami. Zgłoszenia przesyłały następujące podmioty: Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Fundacja Akcja Demokracja, Fundacja Frank Bold, Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Krajowa Izba Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Sekcja Praw Człowieka przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie, Sieć Obywatelska Watchdog Polska, Stowarzyszenie Adwokackie „Defensor Iuris”, Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Stowarzyszenia Sędziów Polskich "IUSTITIA", Stowarzyszenie Sędziów „Themis”.

Minister Spraw Zagranicznych powołał również nowy Zespół ds. wyłonienia kandydatów na urząd sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w skład którego wchodzi:

- dr hab. Piotr Wawrzyk, sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych – przewodniczący Zespołu;
- dr hab. Paweł Sobczyk, dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego – wskazany przez Ministra Sprawiedliwości;
- dr Izabela Hasińska, pełnomocnik terenowy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców w Poznaniu – wskazana przez Ministra Spraw Zagranicznych;
- dr hab. Przemysław Saganek, kierownik Zakładu Prawa Międzynarodowego Publicznego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk – wskazany przez Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- dr Krzysztof Szczucki, prezes Rządowego Centrum Legislacji – wskazany przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
- Jan Sobczak, pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Ministerstwie Spraw Zagranicznych – sekretarz Zespołu bez prawa głosu.

W związku z rezygnacją siódmego członka Zespołu, złożoną z przyczyn osobistych w dniu 15 września 2021 r., w skład Zespołu zostanie powołana nowa osoba. Pierwsze posiedzenie Zespołu ds. wyłonienia kandydatów na urząd sędziego Trybunału odbyło się 17 września 2021 r. W czasie pierwszego posiedzenia członkowie Zespołu zapoznali się z listą kandydatów i zbadali pod względem formalnym nadane zgłoszenia na konkurs. Jeden z członków Zespołu poinformował o możliwym konflikcie interesów w odniesieniu do dwóch kandydatów. Zespół postanowił wezwać cztery osoby do uzupełnienia braków w przesłanej dokumentacji – w terminie 14 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem pominięcia kandydata w przypadku nieuzupełnienia dokumentacji. Zdecydował również wystąpić do jednej osoby o

wyjaśnienie w tym samym terminie wątpliwości co do spełnienia określonych wymagań. Zespół zdecydował również, że rozmowy kwalifikacyjne odbędą się na posiedzeniu w dniach 13-14 października 2021 r. Odnotował także, że rozmowy kwalifikacyjne będą obserwowane przez osoby wyznaczone przez 15 organizacji pozarządowych. Zespół ustalił ponadto następujące zasady zorganizowania rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami:

- rozmowy kwalifikacyjne zostaną przeprowadzone z kandydatami w kolejności alfabetycznej wynikającej z listy kandydatów dopuszczonych do rozmów kwalifikacyjnych. Czas przewidziany na każdego kandydata będzie wynosił maksymalnie 30 minut (łącznie z przedstawieniem członków Zespołu oraz ewentualnym odczytaniem pytań).
- na wstępie każdy kandydat otrzyma możliwość przedstawienia w ciągu 5-10 minut swojej kandydatury, wizji pełnienia funkcji sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz roli i znaczenia Trybunału i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.
- następnie każdy kandydat dostanie 4-5 pytań i będzie miał ok. 4 minut na każdą odpowiedź (z możliwością zadawania pytań dodatkowych przez Zespół). Jedno z pytań zostanie zadane w języku angielskim, a jedno w języku francuskim. Na pytania zadane w języku obcym kandydat będzie miał możliwość udzielenia odpowiedzi w dowolnie wybranym przez siebie języku urzędowym Trybunału, tj. języku angielskim lub francuskim.
- sekretarz Zespołu został upoważniony przez Zespół do poinformowania zapraszanych osób na temat powyższych ustaleń.
- członkowie Zespołu prześlą do Sekretarza Zespołu propozycje pytań w terminie 7 dni przed drugim posiedzeniem. Na tej podstawie Sekretarz Zespołu przygotuje listę 8-10 pytań, zapewniając, by ich tematyka się nie dublowała, w razie potrzeby konsolidując ich treść, oraz dokonując tłumaczenia pytań odpowiednio na język angielski i francuski.
- ostateczną listę pytań zatwierdzi Zespół na początku drugiego posiedzenia.

Następnie Przewodniczący poinformował o przyjęciu przez Trybunał nowej strategii procedowania skarg z uwzględnieniem nowej kategorii spraw tzw. *impact cases* (tzw. kat. IV-High). Spośród spraw należących do tej kategorii IV, a więc spośród tzw. potencjalnie uzasadnionych zwykłych spraw, Trybunał postanowił wyodrębnić grupę tzw. *impact cases*, czyli spraw które podnoszą bardzo ważne kwestie mające znaczenie dla pozwanego państwa i systemu Konwencji jako takiego i uzasadniają szybsze rozpoznanie. Obecnie Trybunał zidentyfikował ok. 650 takich spraw w ramach spraw z kategorii IV, która jako całość liczy 17 800 skarg. Dotychczas rozpoznawanie spraw z grupy IV wymagało 5-6 lat procedowania. Trybunał chce to przyspieszyć. Tzw. *impact cases* mają być identyfikowane na podstawie następujących kryteriów:

- rozstrzygnięcie sprawy może doprowadzić do zmiany lub doprecyzowania międzynarodowego lub krajowego ustawodawstwa lub praktyki,

- sprawa dotyczy kwestii moralnych lub społecznych (przy czym nie jest w pełni jasne, czy przez zwrot „social issues” Trybunał ma na myśli kwestie istotne społecznie, czy prawa społeczne),
- sprawa dotyczy wyłaniających się lub z innych względów istotnych kwestii prawno-człowieczych,
- ewentualnie sprawa ma znaczny wydzźwięk medialny lub polityczny w danym kraju.

Trybunał chce, by dzięki wprowadzeniu tej kategorii, sprawy były rozpoznawane szybciej. Zamierza przeznaczyć na nie większą ilość swych zasobów i ściślej monitorować ich przebieg.

Jan Sobczak
Pełnomocnik
Ministra Spraw Zagranicznych

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 28 września 2021 r.**

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość

Przewodniczący posiedzenia Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPT	Anita Janusz Agata Rogalska-Piechota Agnieszka Kozińska-Makowska Mateusz Laskowski
Ministerstwo Sprawiedliwości	Urszula Szafrąńska , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, Paweł Szponar , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka,
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Łukasz Augustyniak , Departament Prawny
Prokuratura Krajowa	Agnieszka Goździk , Departament Postępowania Przygotowawczego, Magdalena Beroud-Korowajczyk , Biuro Współpracy Międzynarodowej, Renata Pietrzak , Biuro Współpracy Międzynarodowej,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Narodowego,

	Remigiusz Jendrych , Departament Oceny Skutków Regulacji,
Komenda Główna Policji	Marta Krasuska , Gabinet Komendanta Głównego Policji
Krajowa Rada Sądownictwa	Jędrzej Kondek , członek Rady
Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii	Joanna Sauter-Kunach , Departament Prawny
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Komenda Główna Straży Granicznej	Joanna Kostecka , Zespół Stanowisk Samodzielnych Iwona Przybyłowicz , Zarząd ds. Cudzoziemców
Urząd do spraw Cudzoziemców	Radosław Wróbel , Biuro Szefa Urzędu
Kancelaria Senatu RP	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Ministerstwo Zdrowia	Dorota Cisak , Biuro Współpracy Międzynarodowej Przemysław Kłaman , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu	Robert Safiański , Departament Prawny Maciej Piela , Departament Kontroli i Nadzoru
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Krzysztof Kłopotowski , Departament Prawny Sylvia Porożyńska , Departament Prawny
Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania	Iwona Rzymowska , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania Jakub Roguski , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Kalisz , Biuro Orzecznictwa
Rządowe Centrum Legislacji	Natalia Cabaj , Departament Prawa Konstytucyjnego i Administracyjnego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Mirosław Wróblewski , Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego Paweł Filipek , Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego Anna Białek , Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego Joanna Pisarczyk , Zespół ds. Wykonywania Kar
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Katarzyna Mizerska , Departament Analiz i Polityki Migracyjnej, Joanna Długotęcka , Departament Analiz i Polityki Migracyjnej

Ministerstwo Edukacji i Nauki	Joanna Stępniewska , Departament Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Joanna Maciejewska , Departament Współpracy Międzynarodowej
Biuro Praw Pacjenta	Mariusz Mamczarek , Departament Prawny
Ministerstwo Obrony Narodowej	Aneta Ślusarczyk , Departament Wojskowych Spraw Zagranicznych
Ministerstwo Infrastruktury	Marcin Grabek , Departament Prawny

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 21 grudnia 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość

W dniu 21 grudnia 2021 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu („Przewodniczący”, „Pełnomocnik”).

Przewodniczący poinformował, że posiedzenie Zespołu ma szczególny charakter, bowiem tradycyjnie zaproszeni na nie zostali przedstawiciele parlamentu, organizacji pozarządowych i zawodów prawniczych, celem wspólnej refleksji nad najważniejszymi zagadnieniami dotyczącymi wykonywania wyroków Trybunału oraz nad priorytetami działania na przyszłość.

Następnie przedstawił agendę Zespołu. Zachęcił jednocześnie uczestników posiedzenia do aktywnego udziału w posiedzeniu Zespołu, zaprosił do zadawania pytań i włączania się w dyskusję odnośnie do wykonywania wyroków Trybunału przez Polskę.

– Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika w przedmiocie wykonywania wyroków ETPC, w tym przedstawienie dostępnych danych statystycznych za 2021 r.

Pełnomocnik przedstawił zebranych dostępne dane statystyczne za 2021 r. według stanu na 17 grudnia 2021 r.

Liczba orzeczeń uznanych za wykonane w 2021 r. nie ulegnie już zmianie ponieważ KM RE zakończył już prace na ten rok. Odnośnie do pozostałych danych za rok 2021 r. mogą one ulec jeszcze zmianie i będą aktualizowane w styczniu 2022 r.

W 2021 r. Trybunał wydał wobec Polski 84 orzeczenia w sprawie 213 skarg, w tym: 21 wyroków ws. 26 skarg oraz 63 decyzje ws. 187 skarg. W tej liczbie było:

- 28 orzeczeń korzystnych dla rządu ws. 32 skarg (3 wyroki stwierdzające brak naruszenia, 18 decyzji o niedopuszczalności i 7 decyzji skreślających zakomunikowane rządowi skargi z przyczyn formalnych),
- 55 orzeczeń niekorzystnych dla rządu ws. 180 skarg (18 wyroków ws. naruszenia, 26 decyzji ws. ugody i 11 decyzji ws. deklaracji jednostronnych),
- 1 decyzja częściowo korzystna (skreślenie sprawy z listy) i częściowo niekorzystna (zasądzenie kosztów dla skarżącego).

Przedstawiając bardziej szczegółowo Pełnomocnik wskazał, że wśród 21 wyroków wydanych przez ETPC było:

- 18 wyroków stwierdzających przynajmniej jedno naruszenie Konwencji przez Polskę ws. 23 skarg,
- 3 wyroki stwierdzające brak jakiegokolwiek naruszenia Konwencji przez Polskę ws. 3 skarg

Wśród 63 decyzji było:

- 18 decyzji o niedopuszczalności 22 skarg, w tym 14 decyzji o niedopuszczalności zakomunikowanych skarg wydanych po obserwacjach rządu,
- 26 decyzji zatwierdzających ugody w 102 skargach,
- 11 decyzji zatwierdzających deklaracje jednostronne rządu w 55 skargach,
- 7 decyzji skreślających z przyczyn formalnych zakomunikowane rządowi skargi, w tym 4 decyzje skreślające skargi z powodu niepodtrzymywania ich przez skarżących po przedstawieniu obserwacji przez rząd,
- 1 decyzja inna (skreślająca skargę z powodu braku potrzeby dalszego jej badania z zasądzeniem kosztów na rzecz skarżącego).

W porównaniu rokiem 2020 liczba orzeczeń wydanych przez Trybunał wzrosła (jak dotychczas) o 22 orzeczenia. Liczba wyroków jest na podobnym poziomie (w 2020 r. było ich 19, obecnie 21). Na uwagę zasługuje wzrost produktywności Trybunału, jeśli chodzi o decyzje, obecnie było o 20 więcej decyzji i o 110 więcej skarg rozstrzygniętych decyzjami. Generalnie jednak pod względem liczby wydanych orzeczeń sytuacja w 2021 r. była na podobnym poziomie jak w ciągu ostatnich kilku lat.

Jeśli chodzi o prowadzone w 2021 r. postępowania przed ETPC, Rząd otrzymał:

- 278 nowych zakomunikowanych przez Trybunał skarg w procedurze skargowej
- 45 zarządzeń tymczasowych ws. 145 skarżących.

Liczba prowadzonych postępowań zatem wzrosła w stosunku do roku 2020. Rok 2021 jest też rekordowy pod względem liczby zakomunikowanych zarządzeń tymczasowych, co wiąże się w sposób oczywisty z sytuacją na granicy polsko-białoruskiej.

Na koniec listopada 2021 r. Polska była na 6 miejscu pod względem liczby skarg zawisłych przed Trybunałem (2200 skarg, 3,2% ogółu wszystkich skarg zawisłych przed ETPC). Polska miała o ok. 1400 skarg mniej niż Włochy, która znalazły się na 5 pozycji, a o ok. 100 więcej niż Azerbejdżan, który był na 7 miejscu. Liczba zawisłych skarg jest wyższa o ponad 1000 w porównaniu z 2020 r. Oznacza to również, że Polska powróciła na 6 miejsce pod względem zawisłych spraw po raz pierwszy od 2010 r. Po raz pierwszy po 8 latach liczba zawisłych skarg przekroczyła 2000.

Pełnomocnik zauważył, że powyższe dane mają charakter wstępny. W dalszym ciągu może bowiem wzrosnąć liczba spraw zakomunikowanych rządowi, a także liczba wyroków i decyzji. Decyzje przyjmowane przez Trybunał w grudniu danego roku są publikowane dopiero w styczniu roku następnego.

Na tym etapie nie są jeszcze dostępne informacje na temat liczby skarg, które wpłynęły w 2021 r. do Trybunału. Te i inne dane będą dostępne dopiero pod koniec stycznia z chwilą opublikowania przez Trybunał rocznego raportu wraz ze statystykami.

Sprawy zakomunikowane Rządowi w IV kwartale 2021 r.

Pełnomocnik przedstawił rodzaje spraw zakomunikowanych rządowi w IV kwartale. Wśród spraw można wyodrębnić nowe kategorie spraw (tzw. sprawy „pandemiczne”): sprawy dot. ogólnych obostrzeń pandemicznych (*Jarocki p. Polsce* (nr 39750/20) – obostrzenia pandemiczne dot. organizowania zgromadzeń publicznych) oraz sprawy dot. obostrzeń pandemicznych w zakładach karnych (*Szal p. Polsce* (nr 53780/20), *Guhn p. Polsce* (nr 45519/20)).

Ponadto rząd otrzymał kolejne komunikacje w sprawach priorytetowych. Po tym jak zakomunikowano 12 przykładowych spraw dotyczących reakcji obywateli w wieku rozrodczym na wyrok TK z 22 października 2020 r. uznający jedną z przesłanek dopuszczalności przerywania ciąży („eugeniczną” czy też „patoembriologiczną”) za niezgodną z Konstytucją, w komunikacie prasowym Trybunał poinformował, że wpłynęło ponad 1 000 podobnych skarg; nie zostały one jak dotąd zakomunikowane Rządowi RP; należy się liczyć z ich komunikacją w późniejszym terminie, w zależności od treści rozstrzygnięcia w już zakomunikowanych sprawach. Następnie, w październiku 2021 r. zakomunikowano sprawę jednostkową, dot. skargi kobiety, która była w ciąży wykazującej wady rozwojowe płodu i miała wyznaczony termin legalnego przerwania ciąży w jednym z polskich szpitali; zabieg się nie odbył z uwagi na wejście w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego; wg. informacji ze skargi skarżąca wykonała zabieg przerwania ciąży za granicą (sprawa *M.L. p. Polsce*, skarga nr 40119/21).

Zakomunikowano także sprawę dotyczącą różnych aspektów reformy wymiaru sprawiedliwości (*Sterkowicz p. Polsce* (nr 3685/20) - uchylenie immunitetu sędziego przez ID SN).

Ponadto należy odnotować komunikacje spraw z innych obszarów:

- sprawy dot. różnych aspektów prawa karnego: *Wiśniewska p. Polsce* (nr 32863/21) – sprawa dot. zastosowania instytucji konfiskaty rozszerzonej; *TM Synthetics Spółka Akcyjna p. Polsce* (nr 32553/20) – zajęcie konta bankowego w postępowaniu karnym; *Łukawski p. Polsce* (nr 63377/19) – przeszukanie mieszkania;
- sprawy dot. braku przesłuchania świadka oskarżenia: *Sobczak p. Polsce*, nr 30752/14 i *Romaniuk p. Polsce*, nr 42179/14,
- sprawy dot. wolności słowa i wolności zgromadzeń: sprawy dotyczące postępowania karnego za znieśławienie (*Wieczorek p. Polsce*, nr 23801/19 i *Sienkiewicz-Woskowicz p. Polsce*, nr 32512/20); zatrzymanie działaczek Greenpeace podczas manifestacji (*Grundland i Bojarowska p. Polsce*, nr 15532/21 i 16560/21), *Bunzel p. Polsce* (nr 18854/18) – sprawa dotycząca wydarzeń odbywających się pod szyldem Czarnego Protestu – ukaranie organizatorki manifestacji za używanie symbolu „Polka Walcząca” przez uczestników,
- sprawy z zakresu prawa rodzinnego: *Youssfi p. Polsce* (nr 12730/21) – na kanwie sprawy dot. stosowania Konwencji haskiej dot. cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę (sprawa wielowymiarowa, dot. niewykonanie orzeczenia o nakazaniu wydania dziecka; postępowanie w Polsce i Belgii, skład TK),
- sprawa dot. poszanowania własności: *Marszałek p. Polsce* (nr 11650/21) – eksmisja, brak lokalu zastępczego; *Nagórny p. Polsce* (nr 13402/19) - brak zwrotu nadpłaty podatku;
- sprawy dot. cudzoziemców: *Alkhawlany p. Polsce* (nr 63012/19) – sprawa dot. wydalenia cudzoziemca.

Sprawy w wykonywaniu według stanu na 17 grudnia 2021 r.

Przewodniczący podał, że według stanu na 17 grudnia 2021 r. w nadzorze KMRE nad wykonywaniem znajduje się 95 spraw, w tym 12 decyzji i 83 wyroki. W 2021 r. KM RE zakończył nadzór nad wykonywaniem 35 spraw (w tym 25 decyzji i 10 wyroków).

Komunikacje złożone w 2021 r. do Komitetu Ministrów na podstawie Reguły 9.

W 2021 r. (do dnia 17 grudnia 2021 r.) zostało przedstawionych 10 komunikacji na podstawie Reguły 9 ust. 2 Regulaminu Komitetu Ministrów w formacie ds. praw człowieka. Były to komunikacje w sprawach: *Tysiyc p. Polsce* (5410/03), *R.R. p. Polsce* (27617/04) i *P. i S. p. Polsce* (57375/08), *Burza p. Polsce* (15333/16), *Al Nashiri p. Polsce* (28761/11), *Husayn (Abu Zubaydah) p. Polsce* (7511/13), *Jeziór p. Polsce* (31955/11).

Komunikacje przedstawiły: Helsińska Fundacja Praw Człowieka (łącznie 4 komunikacje), Naczelna Rada Adwokacka (1 komunikacja), Centrum Praw Reprodukcyjnych oraz Federacja

na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny (3 komunikacje), a także podmioty międzynarodowe: Human Rights in Practice i Open Society Justice Initiative (1 komunikacja) oraz European Centre for Law and Justice (1 komunikacja).

Rząd udzielił odpowiedzi na 9 komunikacji. Odpowiedzi były przygotowane w oparciu o informacje przekazywane Ministerstwu Spraw Zagranicznych przez właściwe instytucje, tj. w większości przypadków Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Zdrowia.

Wszystkie komunikacje publikowane są na ogólnie dostępnej stronie Komitetu Ministrów RE oraz w bazie wykonywanych orzeczeń HUDOC-EXEC po 10 dniach roboczych od dnia ich przesłania zainteresowanemu państwu celem ustosunkowania się. Państwo ma prawo do przesłania odpowiedzi w każdym czasie, jednak jeśli zrobi to przed upływem ww. 10-dniowego terminu, jego odpowiedź będzie opublikowana razem z samą komunikacją, dzięki czemu wszystkie zainteresowane osoby będą się mogły zapoznać jednocześnie zarówno z treścią komunikacji, jak i z odpowiedzią państwa.

II. Informacja na temat ostatniego posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC (30.11-2.12.2021 r.) oraz o planowanych na 2022 r. pracach Komitetu w tym zakresie

W agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC, które odbyło się w dniach 30 listopada – 2 grudnia 2021 r. znalazły się polskie sprawy: *P. i S., Tysiąg, R.R. p. Polsce*. Sprawy nie były poddawane debacie na forum Komitetu. Decyzja w tych sprawach została przyjęta bez dyskusji.

Rząd przekazał Komitetowi zaktualizowane informacje nt. wykonania tych spraw w dniu 13 października 2021 r. Decyzja przyjęta przez KM odnosi się do zagadnień już wcześniej podnoszonych przez KM, tj. braku reform przewidujących wyraźny obowiązek skierowania pacjentów do świadczeń alternatywnych, gdy zabieg medyczny nie został wykonany z powodu zastosowania klauzuli sumienia, potrzeby wprowadzenia jednolitych i jasnych procedur, których powinny przestrzegać wszystkie szpitale, regionalnych różnic w dostępie do zabiegu legalnego przerwania ciąży, niezbędnych reform procedury sprzeciwu. Dodatkowo znajdują się w niej odwołania do dostępności do procedur legalnego przerywania ciąży w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r., a także komunikatem Ministerstwa Zdrowia opublikowanym po śmierci ciężarnej pacjentki w szpitalu w Pszczynie. Komitet Ministrów usilnie zachęca władze do konsultacji na wysokim szczeblu z Sekretariatem KM w celu zbadania możliwych rozwiązań dla kwestii pozostających do realizacji.

Jeśli chodzi o prace KM-DH w 2022 r. w kontekście spraw polskich, to na agendzie znajdują się na pewno sprawy: grupa *Al Nashiri* (w marcu 2022), *Tysiąg, P. i S., R.R.* (we wrześniu 2022 r.). Ponadto, biorąc pod uwagę, że wyroki w sprawach *M.K. i inni p. Polsce* oraz *Xero Flor sp. z o.o.*

w Polsce p. Polsce zostały zakwalifikowane do wzmocnionej procedury nadzoru KMRE nad wykonywaniem, należy spodziewać się, że znajdą się na agendzie KM-DH w 2022 r.

W tym miejscu przedstawicielka Ordo Iuris zapytała dlaczego wyroki dotyczące spraw aborcyjnych nie zostały dotychczas uznane za wykonane przez KMRE pomimo że strona Polska prezentuje stanowisko o wykonaniu tych wyroków.

Przedstawiciel MZ potwierdził, że MZ stoi na stanowisku, że zostały już podjęte odpowiednie działania i że ww. wyroki zostały wykonane przez Polskę, niemniej KMRE nadal wymaga przedstawienia dodatkowych informacji. MZ będzie przygotowywać takie szerokie stanowisko na wrześniową debatę w tych sprawach. Ponadto MZ wyraża nadzieję, że we współpracy z NFZ w dziedzinie nadzoru nad liczbą i okolicznościami wykonywania zabiegów przerywania ciąży MZ będzie mogło przedstawić KMRE odpowiednie informacje, bowiem niektóre dane, o które pytał KMRE nie były jeszcze dostępne 2021 r.

III. Informacje właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń ETPC

- **Informacja nt. procesu wykonywania wyroku w sprawie Jezior p. Polsce (skarga nr 31955/11) – referuje Ministerstwo Sprawiedliwości („MS”);**

Przewodniczący przypomniał krótko, że sprawa dotyczy naruszenia prawa do wolności wypowiedzi w kontekście wyborów samorządowych. Skarżący, który kandydował na radnego, prowadził bloga internetowego poświęconego bieżącym wydarzeniom w gminie, w której mieszkał. Trybunał stwierdził naruszenie art. 10 Konwencji.

Trybunał zauważył w wyroku, że przeniesienie odpowiedzialności w odniesieniu do komentarzy osób trzecich może mieć negatywny wpływ na zamieszczanie komentarzy na portalach internetowych i może działać odstrasżająco na wolność wypowiedzi w Internecie.

Trybunał ponadto zauważył, że kwestionowane orzeczenie sądu krajowego, wydane w postępowaniu wyborczym, stanowiło nieproporcjonalną ingerencję w wolność wypowiedzi skarżącego. W szczególności sądy krajowe nie zachowały właściwej równowagi między prawem skarżącego do wolności wyrażania opinii (w postaci prowadzenia bloga internetowego) oraz prawem drugiej osoby do poszanowania swojej reputacji jako kandydata w wyborach samorządowych. Zatem kwestionowane decyzje sądów krajowych nie były konieczne w społeczeństwie demokratycznym.

W sprawie tej Rząd przedstawił raport z wykonania wyroku, do którego Departament Wykonywania Wyroków ETPC w Sekretariacie RE („DWW”) zgłosił uwagi odnośnie do środków generalnych.

Przedstawiciel MS wskazał, że orzeczenie dotyczy kwestii odpowiedzialności osoby prowadzącej bloga nieodpłatnie za komentarze i treści zamieszczone na tym blogu przez anonimowe osoby trzecie (internautów). To rozstrzygnięcie wyróżnia stwierdzone naruszenie z art. 10 Konwencji w kontekście orzecznictwa sądów krajowych na tle innych spraw związanych z naruszeniem swobody wypowiedzi. Przedstawiciel MS tytułem uzupełnienia przypomniał, że w sprawie skarżącego toczyły się dwa postępowania przed sądami krajowymi: jedno w trybie wyborczym (wybory samorządowe w 2010 r.) – skarżący też kandydował na radnego w tych wyborach, natomiast osoba, która pozwała go w trybie wyborczym była kandydatem na burmistrza. Skarżący został zobowiązany do zaprzestania naruszeń, tj. usunięcia treści z bloga (zostały usunięte już wcześniej), przeproszenia kandydata na burmistrza oraz zapłacenia kwoty 5000 zł na cel społeczny. Po wyborach toczyło się drugie postępowanie z powództwa byłego kandydata na burmistrza o naruszenie dóbr osobistych. Powództwo zostało oddalone. W drugim postępowaniu sądy krajowe trafnie odniosły się do treści ustawy z 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (art. 14 ustawy), która przewiduje brak odpowiedzialności za zachowanie osoby, która udostępnia systemy teleinformatyczne (hosting) dla treści zamieszczanych przez osoby trzecie, pod warunkiem że nie wie o tym, że zamieszczane treści są inkryminowane (mają bezprawny charakter). Ten brak bezprawności jest utrzymany do momentu otrzymania informacji urzędowej lub innej, że takie treści zostały umieszczone. Nie bez znaczenia były też okoliczności niniejszej sprawy: osoba anonimowa zamieściła na blogu niekomercyjnym o zasięgu lokalnym nieprawdziwe treści naruszające dobra osobiste kandydata na burmistrza, o czym nie wiedział skarżący, a gdy się tylko dowiedział niezwłocznie usunął te treści.

Trybunał w wyroku nie zakwestionował przepisów nieobowiązującej już ordynacji wyborczej ani też przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych oraz ustawy z 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (art. 14 i 15). W postępowaniu, w którym doszło do naruszenia Konwencji orzekające sądy krajowe dokonały błędnej wykładni ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (sąd pierwszej instancji pominął tę ustawę, a sąd drugiej instancji orzekł niezgodnie z jej literalnym brzmieniem). W drugim postępowaniu toczącym się już po wyborach, sądy krajowe dokonały właściwej interpretacji przepisów ustawy i stwierdziły, że brak jest bezprawności działania (powództwo oddalono).

W sprawie *Jezior p. Polsce* Helsińska Fundacja Praw Człowieka złożyła komunikację na podstawie Reguły 9 Regulaminu KMRE. W komunikacji podniesiono zagadnienie zbyt restrykcyjnej interpretacji przez sądy krajowe i Sąd Najwyższy (przed 2020 r.) odpowiedzialności usługodawców hostingowych za zamieszczane treści. SN w wielu orzeczeniach przyjmuje bowiem restrykcyjnie, że jeżeli zamieszczone przez internautów treści są w sposób oczywisty naruszające dobra osobiste wówczas usługodawcy hostingowi (duże portale informacyjne, zarządzane komercyjnie przez spółki medialne) powinni wprowadzać pewnego rodzaju kontrolę prewencyjną treści (nie identyfikacji tych komentatorów, ale

identyfikacji treści, odrzucając treści ewidentnie naruszające dobra osobiste osób trzecich zwłaszcza inspirowane artykułami pojawiającymi się w tych portalach). W wyroku w sprawie *Delfi AS p. Estonii* (WI) Trybunał pośrednio potwierdza ten kierunek troszkę bardziej restrykcyjnej wykładni, przyjmując, że co do zasady nie ma obowiązku kontroli prewencyjnej treści, jak również tym bardziej identyfikowania internatów. Jednak mając na uwadze wyrok ws *Delfi AS* powinno się wprowadzić system filtrujący treści. Trybunał dopuszcza więc pewne ograniczenia swobody wyrażania treści w interesie publicznym, społecznym, w przypadkach ewidentnie naruszających dobra osobiste.

Należy więc rozróżnić hosting niekomercyjny, lokalny od prowadzenia poważnego portalu internetowego o zasięgu ogólnokrajowym czy większym.

W zakresie wykonania wyroku w sprawie *Jeziór* w odniesieniu do środków indywidualnych należy odnotować wypłatę zasądzonego zadośćuczynienia. Nie ma podstaw do wznowienia postępowania w sprawie skarżącego. W odniesieniu do środków generalnych MS podjął szereg działań. W ocenie MS nie ma potrzeby przeprowadzenia zmian legislacyjnych w zakresie objętym wyrokiem, bowiem to sądy krajowe nie zastosowały odpowiednio istniejących przepisów krajowych. Podjęto przede wszystkim działania o zakresie upowszechniającym i edukacyjnym wśród sędziów i aplikantów sądowych. Wyrok został przetłumaczony na język polski i umieszczony na stronie internetowej MS, w aktualnościach i newsletterze. Informacja o wyroku w sprawie *Jeziór* została przesłana do prezesów sądów, które orzekały w sprawie skarżącego, wraz z odpowiednimi standardami w zakresie prawa do wolności wypowiedzi, oraz do sędziów koordynatorów ds. współpracy międzynarodowej i praw człowieka w celu dalszego rozpowszechnienia wśród sędziów. Ponadto uaktualnione zostało i zamieszczone na stronie MS opracowanie na temat orzecznictwa ETPC w zakresie art. 10 Konwencji.

Ponadto problematyka prawa do wolności wypowiedzi jest przedmiotem cyklicznych szkoleń organizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury („KSSiP”). Wyrok w sprawie *Jeziór* został zaprezentowany na szkoleniu aplikantów sądowych w dniach 26-30 kwietnia 2021 r. Będzie również prezentowany na szkoleniu aplikantów w lutym/marcu 2022 r. MS wystąpiło również do dyrektora KSSiP z prośbą o uwzględnienie tego wyroku i wynikających z niego standardów konwencyjnych w planowanych na kolejne lata szkoleniach sędziów, asesorów sądowych i referendarzy.

W ocenie MS dalsze środki indywidualne nie są konieczne, a zrealizowane środki o charakterze generalnym są wystarczające do uznania tego wyroku za wykonany.

Przedstawiciele KSSiP poinformowali, że 17 grudnia 2021 odbyło się szkolenie online, którego adresatem byli sędziowie sądów powszechnych, W ramach tego szkolenia wprost jako jeden z podtematów szczegółowych został przytoczony wyrok w sprawie *Jeziór p. Polsce*. To szkolenie było dostępne dla osób zapisanych na nie, jednak zostało ono nagrane więc dla

użytkowników portalu szkoleniowego KSSIP będzie możliwe odtworzenie tego materiału także w okresie późniejszym. Ponadto, w 2021 r. omówienie tego wyroku nastąpiło na spotkaniach z aplikantami na szkoleniu wstępnym, ale KSSIP będzie systematycznie proponować wykładowcom-koordynatorom, aby wyrok był uwzględniany w trakcie szkoleń.

- **Informacja nt. procesu wykonywania wyroków w sprawach *Filas p. Polsce* (skarga nr 31806/17), *Leńczuk p. Polsce* (skarga nr 47800/17) oraz *Bechta p. Polsce* (skarga nr 39496/17) - referuje Ministerstwo Sprawiedliwości.**

Pełnomocnik przypomniał, że wyroki w sprawach *Filas p. Polsce*, *Leńczuk p. Polsce* oraz *Bechta p. Polsce* zostały wydane w kwietniu i maju 2021 r. i dotyczą zagadnienia nałożenia na skarżących w trakcie ich osadzenia reżimu tzw. więźnia niebezpiecznego (naruszenie art. 3 Konwencji). W wyrokach tych Trybunał stwierdził, że chociaż kontrole osobiste mogą być konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa w jednostce penitencjarnej, ale nie przekonał go argument Rządu, że takie systematyczne i wyjątkowo krępujące kontrole przeprowadzane codziennie, a nawet kilka razy dziennie, były niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa w jednostce penitencjarnej. Ponadto władze nie przedstawiły wystarczających i odpowiednich powodów, które mogłyby uzasadnić, w okolicznościach tych spraw, że zastosowanie szerokiego zakresu środków, szczególnie w początkowym okresie nałożenia reżimu, było konieczne do osiągnięcia uzasadnionego celu zapewnienia bezpieczeństwa więźniów.

Podkreślenia wymaga, że stany faktyczne wszystkich trzech orzeczeń Trybunału, a tym samym naruszenia Konwencji, miały miejsce już po nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego, która weszła w życie 24 października 2015 r. (jako element wykonania wyroku w sprawach *Horych i Piechowicz*).

Rząd przedstawił raport z wykonania ww. wyroków, do którego DWW zgłosił uwagi odnośnie do środków generalnych. DWW wskazał m.in. na działania uświadamiające, które jego ocenie muszą mieć charakter ukierunkowany. W szczególności powinny być skierowane do personelu służby więziennej oraz sędziów penitencjarnych. Ponadto konieczne jest wykazanie, że faktycznie istnieje możliwość dostosowania reżimu do indywidualnych okoliczności każdego osadzonego (zgodnie ze znowelizowanymi przepisami).

Przedstawicielka MS uzupełniła stany faktyczne ww. spraw wskazując na różnice pomiędzy nimi. Stany faktyczne ww. spraw miały miejsce tuż po wejściu w życie nowelizacji przepisów kodeksu karnego wykonawczego, która miała na celu wyeliminowanie automatyzmu przy kwalifikowaniu do reżimu więźnia niebezpiecznego, poprzez szczegółowe określenie przesłanek, które powinny zostać spełnione przy kwalifikacji, oraz stopniowe łagodzenie rygorów. W związku z przeprowadzoną nowelizacją KKW MS stoi na stanowisku, że dalsze zmiany legislacyjne nie są konieczne. W wykonywaniu ww. orzeczeń należy skupić się przede wszystkim na działaniach o charakterze edukacyjnym i upowszechniającym.

MS przedstawiło już wkład do raportu z wykonania tych wyroków. Wyroki zostały przetłumaczone na język polski i umieszczone w bazie MS, informacje o wydaniu tych wyroków zostały opublikowane na stronie internetowej MS w aktualnościach i newsletterze. Informacje o orzeczeniach zostały przekazane właściwym sądom oraz Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej. W ramach współpracy z KSSiP wyroki znajdują się z programie szkolenia aplikacji sądowej w lutym/marcu 2022 r. Ponadto KSSiP poinformował, że planowane są dodatkowe szkolenia dedykowane sędziom penitencjarnym i te wyroki będą w ramach szkoleń uwzględniane.

Działania upowszechniające i szkoleniowe podejmowane są przez służbę więzienną. Z informacji uzyskanych w CZSW wynika, że ta problematyka jest przedmiotem szkoleń, rocznej odprawy kierownictwa SW oraz odprawy dla specjalistów okręgowych inspektoratów SW.

15 grudnia 2017 r. weszła w życie znowelizowana instrukcja DGSW w sprawie zasad organizacji warunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne lub poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego. Przepisy tej instrukcji mają przede wszystkim na celu wdrażanie konstruktywnych rozwiązań sprzyjających poprawie efektywności w organizacji i prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych wobec tej grupy osadzonych. Wskazuje ona na konieczność organizowania i prowadzenia oddziaływań penitencjarnych, w tym aktywizację fizyczną osadzonych, rozładowywanie napięć związanych z izolacją w celu utrzymania właściwej kondycji psychicznej i uczynienia okresu pobytu osadzonych w szczególnych warunkach możliwie jak najkrótszym.

CZSW przekazał także dane statystyczne, które również poruszono w uwagach DWW. Liczba osadzonych zakwalifikowanych do tej kategorii wynosiła w 2018 r. – 191, w 2019 r. – 178, w 2020 r. – 171, do 31 października 2021 r. – 137 (więc te liczby spadają). Podano także informacje, jakie są przyczyny do kwalifikowania do kategorii „N”. Wydaje się, że jeśli chodzi o wykonanie tych wyroków to działania legislacyjne nie są konieczne. W przypadku tych spraw doszło do niewłaściwego zastosowania istniejących przepisów dlatego też najważniejsze będą szkolenia i upowszechnianie przede wszystkim.

Przewodniczący zauważył, że w takich przypadkach bardzo ważne jest szerokie rozpowszechnienie wyroku Trybunału, jak również przeprowadzenie szkoleń. DWW czasem prosi również o dokładniejsze informacje dotyczące treści przeprowadzanych szkoleń.

Przedstawiciel KSSiP poinformował, że szkolenia związane z tematyką, która pojawiła się w ww. wyrokach, miały już miejsce od 2016 r. (np. szkolenia nt.: ochrona praw człowieka i zakaz dyskryminacji, gwarancje procesowe ochrony praw człowieka i osadzonych) i w nich były przewidziane zagadnienia także dotyczące osadzonych niebezpiecznych. W dotychczasowej praktyce wychodzono z założenia, że orzecznictwo Trybunału jest normalnym elementem porządku prawnego w Polsce, więc nie zawsze było wyszczególniane, bowiem było traktowane

tak, jak orzecznictwo polskiej judykatury. KSSiP będzie wprowadzać do swojej oferty nową formułę – webinaria online – krótkie wystąpienia dotyczące jednego zagadnienia czy problemu, podczas których osoba prowadząca będzie miała przedstawić dane zagadnienie i to będzie dobra formuła, aby przedstawiać konkretne wyroki. Ponadto osobom, które układają programy szkoleń, zostanie zwrócona uwaga, aby wyroki ETPC, jeśli będą poruszane w trakcie szkoleń, były wyszczególnione już w samych programach, tak aby pozyskanie informacji o nich było łatwiejsze.

IV. Pozostałe informacje i ogłoszenia

Przewodniczący poinformował o procedurze wyłonienia nowej listy kandydatów na sędziego ETPC z ramienia Polski, po tym jak Zgromadzenie Parlamentarne RE odrzuciło poprzednią polską listę z uwagi na kwestie proceduralne, bez przesłuchania kandydatów. W związku z decyzją ZPRE MSZ dokonano zmian w procedurze. W szczególności, w celu zwiększenia przejrzystości procesu wyłaniania kandydatów wprowadzona została możliwość wyznaczenia przez organizacje pozarządowe obserwatorów w czasie rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami.

Ponadto Minister Spraw Zagranicznych powołał nowy Zespół do spraw wyłonienia kandydatów na urząd Sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, zwiększając liczbę osób spoza administracji rządowej, wchodzących w jego skład.

Podobnie jak w poprzedniej procedurze MSZ bardzo szeroko upowszechniło konkurs: informację o nowym naborze wysłano do ok. 130 podmiotów oraz wszystkich członków Zespołu i osób z nim współpracujących. Informacje o konkursie były również na bieżąco publikowane na stronie internetowej MSZ.

W wyznaczonym terminie zgłosiło się 19 kandydatów. Lista kandydatów została wyłoniona w oparciu o rozmowy kwalifikacyjne, przeprowadzone przez Zespół w dniach 20-21 października 2021 r. z 16 osobami, które pozostały w konkursie (trzy inne osoby wycofały swe kandydatury). Przy rozmowach kwalifikacyjnych z kandydatami obecni byli przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym zawodów prawniczych (sędziów, adwokatów i radców prawnych), które przesłały zgłoszenia w wyznaczonym terminie. W sumie 15 organizacji skorzystało z tej możliwości, choć ostatecznie nie wszyscy obserwatorzy pojawili się na przesłuchaniach, a w drugim dniu liczba obserwatorów była mniejsza niż w pierwszym dniu.

Korzystając z okazji, Przewodniczący wyraził podziękowania wszystkim obserwatorom za udział, a także za uwagi, jakie zostały przekazane od 11 osób w sprawie kwestii organizacyjnych związanych z przesłuchaniami i procedurą wyłaniania kandydatów.

Zespół wyłonił następującą listę kandydatów na urząd sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka:

- pani prof. dr hab. Elżbieta Karska;
- pan prof. dr hab. Aleksander Stępkowski;
- pani dr Agnieszka Szklanna.

Zgodnie z § 7 ust. 1 zarządzenia nr 1 Ministra Spraw Zagranicznych, lista trzech kandydatów wyłonionych przez Zespół w dniu 29 października 2021 r. została przedstawiona do zaopiniowania Doradczemu Panelowi Ekspertów Rady Europy do spraw wyłonienia kandydatów na wybór na stanowisko sędziego ETPC. Stanowisko Panelu Doradczego w sprawie listy zostało przekazane w dniu 3 grudnia 2021 r.

W dniu 6 grudnia 2021 r. powyższa lista kandydatów została przekazana Sekretarz Generalnej ZPRE, które jest właściwe do przeprowadzenia wyboru sędziego z ramienia Polski. Lista zostanie w pierwszej kolejności przeanalizowana przez Komisję ZPRE do spraw wyboru sędziów ETPC na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2022 r. Jeśli Komisja dojdzie do wniosku, że kwestie proceduralne zostały poprawione, dokona przesłuchania kandydatów. Jeśli uzna, że spełniają oni wymogi przewidziane w Konwencji, przedstawi swoje rekomendacje odnośnie do sposobu głosowania. W takiej sytuacji lista zostanie przedłożona Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy, które dokona wyboru sędziego z ramienia Polski na sesji plenarnej w dniach 24-28 stycznia 2022 r.

Przewodniczący zauważył, że kadencja obecnego sędziego z ramienia Polski, Pana Prof. Krzysztofa Wojtyczka, została przedłużona z mocy Konwencji od dnia 1 listopada 2021 r. do czasu objęcia funkcji przez nowego sędziego.

Na koniec spotkania Pełnomocnik poinformował, że na czerwiec 2022 r. planowane jest wstępnie ponowne zorganizowanie seminarium warszawskiego, jeśli sytuacja epidemiologiczna na to pozwoli. Wydaje się, że jednym z ciekawych tematów, które mogą być przedmiotem seminarium, są prawa człowieka w sytuacjach kryzysowych, szczególnie związanych z pandemią COVID-19. Pełnomocnik zauważył, że w tym zakresie już na samym początku pandemii w marcu 2020 r. okazało się, że w całej Europie brak jest jednolitej praktyki państw członkowskich. Część pełnomocników rządów zgłaszała bowiem derogacje poszczególnych praw człowieka chronionych Konwencją, a część nie. Utworzono też w RE specjalną grupę roboczą do spraw tej kwestii i wydaje się, że wyniki jej prac i doświadczeń mogłyby zostać wykorzystane podczas seminarium warszawskiego.

Jan Sobczak
Pełnomocnik
Ministra Spraw Zagranicznych

Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

w dniu 21 grudnia 2021 r.

Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość

Przewodniczący posiedzenia Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPT	Anita Janusz Agnieszka Kozińska-Makowska Agata Rogalska-Piechota Eliza Suchożebrska Adam Zając
Ministerstwo Sprawiedliwości	Przemysław Domagała, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Urszula Szafrńska, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Paweł Szponar, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Maciej Kiełbik, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ewa Florkiewicz, Departament Prawny
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Mirosław Wróblewski, Zespół Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego Ewa Dawidziuk, Zespół Prawa do spraw Wykonywania Kar
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Kalisz, Biuro Orzecznictwa
Prokuratura Krajowa	Magdalena Beroud-Korowajczyk, Biuro Współpracy Międzynarodowej, Renata Pietrzak, Biuro Współpracy Międzynarodowej, Barbara Rzuchowska, Biuro Współpracy Międzynarodowej,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan, Departament Bezpieczeństwa Narodowego Remigiusz Jendrych, Departament Oceny Skutków Regulacji
Komenda Główna Policji	Marta Krasuska, Gabinet Komendanta Głównego Policji
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Maciej Piela, Departament Nadzoru w Sporcie

Prokuratura Generalna RP	Marcin Kałduński , Departament Prawa Międzynarodowego i Europejskiego
Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Marcin Wybranowski , Departament Prawny Joanna Sauter-Kunach , Departament Prawny
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Komenda Główna Straży Granicznej	Joanna Kostecka , Zespół Stanowisk Samodzielnych
Urząd do spraw Cudzoziemców	Robert Wróbel , Biuro Szefa Urzędu
Kancelaria Senatu RP	Elżbieta Owczarek , Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Kancelaria Sejmu RP	Ziemowit Cieślik , Biuro Analiz Sejmowych Anna Trębaczewicz , Sekretarz Delegacji RP do ZPRE
Ministerstwo Zdrowia	Przemysław Klaman , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Robert Safiański , Departament Legislacyjny
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Krzysztof Kłopotowski , Departament Prawny
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Aneta Zradzińska , Departament Prawny
Instytut Pamięci Narodowej	Bogusław T. Czerwiński , Prokurator Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Naczelna Rada Adwokacka	Natalia Klima-Piotrowska , Komisja Praw Człowieka przy NRA
Najwyższa Izba Kontroli	Paweł Gliński , Departament Prawny i Orzecznictwa Kontrolnego
Kancelaria Prezydenta RP	Robert Brochocki , Biuro Prawa i Ustroju
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej
Główny Urząd Statystyczny	Grzegorz Frelak , Gabinet Prezesa Agnieszka Chwaleba , Departament Współpracy Międzynarodowej
Państwowa Inspekcja Pracy Główny Inspektorat Pracy	Bartosz Kopeć , Departament Prawny
Rada Legislacyjna	Elżbieta Karska , członek Rady
Rządowe Centrum Legislacji	Natalia Cabaj , Departament Prawa Konstytucyjnego i Administracyjnego
Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	Agnieszka Cichocka-Kluczyńska , Dział Współpracy Międzynarodowej Adam Czerwiński , Mariusz Kucharczyk , Dział Dydaktyczny

	Ośrodka Aplikacji Sędziowskiej
Urząd Ochrony Danych Osobowych	Roman Sobotka , Departament Orzecznictwa i Legislacji Weronika Kowalik , Departament Orzecznictwa i Legislacji Maria Jęda , Departament Orzecznictwa i Legislacji Radosław Witek , Departament Orzecznictwa i Legislacji Paweł Decewicz , Departament Orzecznictwa i Legislacji
Krajowa Rada Komornicza	Rafał Łyszczek , Prezes
Ordo Iuris	Anna Kubacka
Rada ds. Uchodźców	Ewa Coll , członek Rady
Główny Urząd Nadzoru Budowlanego	Marcin Cudak , Biuro Organizacyjne
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Dominik Wojtasiak , Departament Legislacyjno-Prawny
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	Monika Mika , Departament Prawny
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Agata Jaworska , Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Joanna Maciejewska , Departament Współpracy Międzynarodowej Paweł Kosmulski , Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania
Biuro Rzecznika Praw Dziecka	Agata Jaształ , Zespół Spraw Międzynarodowych i Konstytucyjnych